

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

Husitská teologická fakulta

Diplomová práce

Praha, 2011

Hana Závůrková

Univerzita Karlova v Praze

Husitská teologická fakulta

Diplomová práce

Homosexualita a pohled české veřejnosti na svěřování dětí do péče homoparentálních
rodin

Homosexuality and Attitude of Czech Public on Commitment of Children
to the Care of Homoparental Families

Vedoucí práce:

RNDr. Jana Leontovyčová, CSc.

Autor:

Hana Závůrková

Praha, 2011

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucí diplomové práce RNDr. Janě Leontovyčové za její odborné vedení a cenné rady. Dále bych chtěla poděkovat své rodině za podporu při studiu.

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci s názvem Homosexualita a pohled české veřejnosti na svěřování dětí do péče homoparentálních rodin napsala samostatně za pomoci odborného konzultanta a výhradně s použitím citovaných pramenů, literatury a dalších odborných zdrojů.

V Praze dne: 20.března 2011

.....

podpis

První část mé práce je zaměřena na vymezení a definici homosexuality, vyjasnění některých pojmů a shrnutí historie homosexuality. Je v ní vymezeno registrované partnerství včetně jeho výhod a nevýhod. Dále pak význam rodiny pro dítě a přehled typů náhradní rodinné péče. Shrnuje rovněž faktory, které ovlivňují dětskou psychiku.

Ve druhé části jsou následně rozebrány výsledky dotazníkového šetření, jež mělo za cíl zmapovat pohled veřejnosti na svěřování dětí do péče homosexuálů. Jsou zde rovněž uvedeny některé reakce z diskusního fóra a nejpočetněji zastoupené názory získané z vyplněných dotazníků. Práce je doplněna pěti kazuistikami a názory z řad homosexuálů.

The first part of my work is focused on the definition of homosexuality and clarifies some concepts and a summary of its history. Registered partnership is explained there, including its advantages and disadvantages. Furthermore it also focuses on the importance of family for the child and review of the types of foster care. And finally, first part summarizes various factors that influences children's psyche.

The second part described the results of my survey which is focused on the public image of child custody to gay couples. It consists of several reactions collected from various chat forums and the most representative opinions obtained from questionnaires. The work is accompanied by five case studies and opinions from among homosexuals.

Klíčová slova:

homosexualita, adopce, pěstounská péče, dětský domov, rodičovství

Keywords:

homosexuality, adoption, foster care, children's home, parenting

OBSAH

1. ÚVOD	9
2. VYMEZENÍ HOMOSEXUALITY	11
2.1 Definice	11
2.2 Comingout	13
2.2.1 Fáze comingoutu (mohou se vzájemně prolínat)	13
2.3 Homofobie.....	14
3. HISTORIE HOMOSEXUALITY V EVROPĚ A ČESKÉ REPUBLICCE	15
3.1 Starověké Řecko.....	15
3.2 Starověký Řím.....	16
3.3 Středověk	16
3.4 Osvícenství.....	16
3.5 Období 19. a 20. století	17
4. REGISTROVANÉ PARTNERSTVÍ.....	19
4.1 Výhody registrovaného partnerství	19
4.2 Nevýhody registrovaného partnerství.....	20
4.3 Vyživovací povinnost	20
5. VÝZNAM RODINY PRO DÍTĚ	22
5.1 Rodičovství biologické versus psychologické	23
5.1.1 Základní psychické potřeby dítěte podle Matějčka (1999)	24
5.2 Psychická deprivace a náhradní rodinná péče.....	25
6. PŘEHLED TYPŮ NÁHRADNÍ RODINNÉ PÉČE	27
6.1 Definice náhradní rodinné péče v ČR.....	27
6.2 Adopce (osvojení).....	28
6.2.1 Legislativa týkající se adopce	28

6.2.2	Vztah mezi osvojitelem a osvojeným.....	28
6.2.3	Podmínky adopce dle zákona č. 94/ 1963, o rodině.....	28
6.2.4	Druhy osvojení.....	29
6.2.5	Předadopční péče	30
6.3	Pěstounská péče.....	31
6.3.1	Legislativa týkající se pěstounské péče.....	31
6.3.2	Vznik pěstounské péče.....	31
6.3.3	Formy pěstounské péče.....	32
6.3.4	Zrušení a zánik pěstounské péče.....	33
6.4	Další důležité pojmy týkající se náhradní rodinné péče.....	33
6.4.1	Svěření dítěte do péče jiné FO než rodiče.....	33
6.4.2	Opatrovnictví.....	34
6.4.3	Poručnická péče	34
7.	PROBLÉM HODNOT A VÝCHOVNÝCH CÍLŮ	36
7.1	Adaptace jedince v prostředí	36
7.2	Vrozené a získané dispozice k poruchovému chování.....	37
8.	ENDOGENNÍ A EXOGENNÍ FAKTORY.....	38
8.1	Endogenní faktory	38
8.1.1	Heredita.....	38
8.1.2	Chromozomální poruchy.....	38
8.1.3	Hormony	38
8.1.4	Neurofyziologické mechanismy mozku.....	39
8.1.5	Neurotransmitery.....	39
8.2	Exogenní faktory.....	39
8.2.1	Vliv kultury	39
8.2.2	Vazba mezi matkou a dítětem	40
9.	VÝSLEDKY VÝZKUMU.....	41
9.1	Hypotézy	41
9.2	Metodika	41
9.3	Výsledky dotazníkového šetření	42
9.3.1	Počet a struktura oslovených respondentů	43
9.3.2	Pohled na registrované partnerství	44
9.3.3	Pohled na svěřování dětí homosexuálním párům.....	45
9.3.4	Pohled na diskriminaci.....	46
9.3.5	Pohled na připravenost společnosti	47
9.3.6	Názory různých věkových kategorií	47

Věková kategorie 0-20 let	48
Věková kategorie 21-34 let	49
Věková kategorie 35-60 let	50
Věková kategorie nad 60 let.....	51
9.4 Reakce na diskusním fóru	52
9.4.1 Nejčastěji zastoupené a nejzajímavější názory z dotazníků.....	54
10. NÁZORY HOMOSEXUÁLNĚ ORIENTOVNÝCH MUŽŮ A ŽEN	61
10.1 Pohled homosexuálních žen	61
10.2 Pohled homosexuálních mužů.....	65
11. ZÁVĚR.....	68
PŘÍLOHY:	70
Příloha 1:	70
Příloha 2:	73
SUMMARY	90

1. ÚVOD

Ve své diplomové práci se zabývám tématem homosexuality a následně pak problematikou svěřování dětí do péče lesbickým a gay párům. V bakalářské práci jsem se věnovala náhradní rodinné péči, problémům ústavní výchovy a nemožnosti umístění dětí do náhradních rodin.

Po schválení zákona o registrovaném partnerství se téma svěřování dětí homosexuálům stalo znovu předmětem mnoha diskusí. Nutno hned v úvodu zmínit, že na tuto alternativu jen v Evropě přistoupilo například Švédsko, Nizozemí, Belgie a Španělsko. V těchto zemích se svěřování dětí do péče homosexuálním párům ukazuje jako další možnost, jak nechat dítě vyrůstat mimo ústavní prostředí. To je také jedním z důvodů, proč se v práci této alternativě věnuji.

V první části práce se zabývám definicí homosexuality a její historií v Evropě a České republice. Dále uvádím hned několik důležitých informací ze zákona o registrovaném partnerství, ať už jde o vymezení některých pojmů, či o výhody a nevýhody registrovaného svazku.

V další části se zabývám rodinou, jejími funkcemi a vlivem na zdravý vývoj dětí. Shrnuji možnosti náhradní rodinné péče včetně aktuální legislativy a upozorňuji na faktory, které ovlivňují psychickou stránku dítěte.

V praktické části pak uvažuji nad variantou svěření dětí do péče homosexuálů a zjišťuji, jak se k ní staví česká veřejnost. Při výzkumu používám metodu dotazníkového šetření. Dále uvádím postoje tří základních skupin, které se vyčlenily na diskusním fóru a některé konkrétní názory z vybraných dotazníků.

Práci doplňuji kazuistikami tří homosexuálních mužů a tří žen. Zachycuji zde též jejich názory na tuto citlivou problematiku.

V této práci čerpám vedle řady zdrojů také ze své bakalářské práce, která se týkala náhradní rodinné péče.

2. VYMEZENÍ HOMOSEXUALITY

2.1 Definice

„Homosexualitou rozumíme trvalou citovou a erotickou preferenci osob stejného pohlaví. Je to celoživotní, neměnný a nezvolený stav, charakterizovaný tím, že jeho nositel je pohlavně přitahován a vzrušován převážně či výlučně osobami stejného pohlaví.“¹

Takto lze chápat definici homosexuality z lékařského pohledu. Můžeme ji zařadit do doby, kdy byla homosexualita považována za nemoc.

Druhý sociální pohled navíc zdůrazňuje genetické hledisko a homosexuální vztah staví na úroveň heterosexuálního vztahu co se kvality a hloubky týče. Tento pohled můžeme obecně chápat jako modernější.

„Vztah společnosti k homosexuálně orientovaným lidem je vždy výsledkem doby a kultury, ve které tito lidé žijí.“²

Pravdou je, že homosexualita byla na zemi vždy nedílnou součástí lidského života. Objevuje se ve všech obdobích i společenských vrstvách. Jediné, o čem se dá říci, že se mění, je pohled lidí na ni. Navštívíme-li nejstarší skutečně bohatě zdokumentované období lidských dějin – starověk - narazíme až na překvapivě tolerantní postoj tehdejší majoritní společnosti k homosexuální menšině. Homosexuální milenecké vztahy ve starověkém Řecku, nebo v římské říši byly takřkajíc „na denním pořádku“, nezřídka se dostávaly i do tehdejší umělecké tvorby – například básničky Sapphó. Stejně jako je obtížné definovat počátek evropského středověku, je velice těžké označit počátek jednoznačně negativního pohledu společnosti na homosexualitu.

Důležitý předěl představovalo rozšiřování našeho dnešního kulturního základu. Za ten můžeme bezesporu považovat vznik křesťanské víry a především její rozšiřování v rámci

¹ JANOŠOVA, P. *Homosexualita v názorech současné společnosti*. Praha: Karolinum, 2000, str. 13

² FIFKOVÁ, O. *O sexu s Hankou, psychologie pro každého*. Praha: GRADA Publishing, 1998, str. 76

Římské říše. Právě křesťanství (a to zřejmě již od prvopočátku) nebylo vůči homosexualitě nikterak tolerantní. Díky provázanosti víry a kultury se společnost začala měnit. Období popírání (homosexualita neexistuje, jedná se pouze o hříšnou rozmařilost) následně vystřídalo období pokusů homosexualitu léčit (v lepším případě bylinkami, v horším případě mučením, v krajním případě upálením na hranici). Až renesanční člověk (společnost) dokázal svůj názor na homosexualitu nejen přehodnotit, ale opět ji v určité míře tolerovat, byť zdaleka ne v takové míře, jako tomu bylo ve starověku. Hlavní příčinu tolerance lze jistě najít ve slábnoucí pozici církve a sílícím vlivu světské moci. Jako již několikrát v historii měl ale přijít další krok stranou. V roce 1545 proběhl ve městě Tridentu velký koncil, na kterém papež Pavel III. a 255 biskupů projednávali budoucí směřování církve.

S trochou nadsázky můžeme říci, že důsledkem Tridentského koncilu bylo baroko. Jednalo se o jakýsi návrat k původním hodnotám a k potlačení evropské homosexuality na dalších minimálně 250 let – až do nástupu osvícenství. Teprve v 19. a především pak v první polovině 20. století se lidská společnost pomalu začala navracet tam, kde již minimálně 2x byla. Popírání existence homosexuality střídají samozřejmě neúspěšné pokusy o léčení různými prostředky – raketově se rozvíjející lékařská věda umožnila provádění neetických a samozřejmě zcela zbytečných chirurgických zákroků. Nakonec lékaři museli uznat, že rozvinuté lékařství není natolik rozvinuté, aby dokázalo změnit lidské smýšlení.

Když si společnost následně byla schopna (a především ochotna) připustit, že minorita nejen že existuje, ale navíc i existovat bude, začala její přítomnost řešit. A tím se postupně dostáváme do dnešních dnů. Většina indicií napovídá, že v brzké době budou snahy o plné zplnoprávnění homosexuálů nejspíše korunovány úspěchem. Avšak ani na tomto místě nesmíme zapomenout, že postoj společnosti se může změnit. Můžeme jen domýšlet, co by nastalo ve chvíli, kdy by lékařská věda najednou skutečně dokázala změnit sexuální orientaci jedince. Podrobnou historií homosexuality se nadále zabývám ve třetí kapitole této práce.

2.2 Comingout

Můžeme říci, že znaky homosexuální minority se v některých znacích podobají a v dalších naopak odlišují od ostatních menšinových skupin. Hodnocením společnosti se tato minorita ocitla v minulosti na úplném okraji společnosti. Důsledkem přijetí či diskriminace na individuální úrovni je proces comingout, kterým si určitým způsobem prochází každý homosexuál. „Proces comingout je nejčastěji definován jako vnitropsychický konflikt mezi internalizovanou homofobií, která zahrnuje zviditelnění a ztotožnění se se sociálně negativními postoji k homosexuální orientaci a zároveň nově rozpoznaným nebo alespoň podstatně uvědomovaným vlastním erotickým zaměřením.“³

Comingout začíná nejčastěji v období puberty, ale výjimkou není ani pozdější období. Nejhůře pak probíhá u vzdělaných homosexuálů, u věřících či u homosexuálů z menších sídel. U chlapců pak probíhá proces mnohem obtížněji než u dívek.

2.2.1 Fáze comingoutu (mohou se vzájemně prolínat)

- a) **pre comingout** – Uvědomuje si vlastní odlišnost, avšak nepojmenovává ji, fáze se objevuje již v dětství. Mohou vznikat poruchy sebehodnocení.
- b) **vlastní comingout**– Je si vědom toho, že jeho odlišnost je v jiné sexuální orientaci než od sebe očekává na základě výchovy. Zároveň je tato orientace jiná, než je od něj očekáváno okolím, proto si ji nechce připustit.
- c) **fáze explorace** – Navazuje první často povrchní sexuální vztah, dochází k sociální adaptaci v gay komunitě.
- d) **fáze partnerství** – Vytváření prvních vážných partnerských vztahů. Zpočátku převládají negativní postoje k perspektivě vztahu, někdy dává velký důraz vlivu partnerství na jeho budoucí život.
- e) **fáze integrace** – Integrace osobnosti, dotřídění hodnotového systému včetně partnerského života.

³ STEHLÍKOVÁ, D., PROCHÁZKA, I., HROMADA, J. *Homosexualita, společnost a AIDS v ČR*. Sdružení organizací homosexuálních občanů v ČR, 1995, str. 17

2.3 Homofobie

„Homofobie je chorobný strach z homosexuality; buď ze svých vlastních homosexuálních tendencí, či z homosexuální osoby.“⁴ Tento strach se týká převážně neinformovaných lidí, kteří žijí na základě vžitých předsudků, které během života o homosexualitě získali.

⁴ HARTL, P. *Psychologický slovník*. Praha: PORTÁL, 2005, str. 337

3. HISTORIE HOMOSEXUALITY V EVROPĚ A ČESKÉ REPUBLICE

„Básník Goethe jednou napsal, že je tak stará jako lidstvo samo a může proto platit jako něco přirozeného, jak to konečně vyplývá z historie.“⁵

Ve starověku ovšem byla homosexualita považována za výstřednost a rozmar a ne vždy byla tolerována. Nejstarší zmínky o homosexualitě pocházejí již ze starověkého Egypta. V Číně byla homosexualita považována za zbytečné plýtvání mužské energie.

3.1 Starověké Řecko

Období rozkvětu starého Řecka bylo jediným okamžikem v historii, kdy byla homosexualita po určitou dobu považována a v určitých kruzích společnosti právoplatným ekvivalentem heterosexuality. Dodnes přesně nevíme, díky čemu došlo k rozšíření homosexuality v této době. „Je patrné, že jedním z hlavních rysů jejich tehdejšího ideálu krásy byl málo vyvinutý dimorfismus. Vzorem byla egyptská tanečnice, štíhlá a málo vyvinutá dívka, a tento rys se promítal i do módy a do sexuálního výběru. Nejednalo se o potlačení sexuality, neboť zobrazovaným tanečnicím nechybí erotická přitažlivost, ale o vyjádření sexuální, které překračuje hranice pohlavnosti a spíše zasahuje do oblasti estetiky člověka obecně.“⁶

Dórové například věřili, že dospělý muž homosexuálním stykem předává chlapci mužnost, sílu a dospělost. Homosexualita zde pronikala dokonce i do kultury – vzniklo mnoho soch i obrazů s touto tematikou.

Pokud jde o homosexualitu mezi ženami, ta byla v tomto období téměř neznámá a opovrhovalo se jí. Jediná neheterosexuální žena, která se v tomto období proslavila, byla již zmíněná básnířka Sapphó.

⁵ PONDĚLÍČEK, L., PONDĚLÍČKOVÁ – MAŠLOVÁ, J. *Lidská sexualita*. Brno: Avicenum, 1974, str.189

⁶ JANOŠOVA, P. *Homosexualita v názorech současné společnosti*. Praha: Karolinum, 2000, str. 42

3.2 Starověký Řím

Pod vlivem liberálního Řecka byl římský pohled na homosexualitu spíše tolerantní. V určitých kruzích se stala dokonce něčím, co bychom mohli označit módní záležitostí; někteří římstí vůdci si na svém dvoře dokonce vydržovali milence. Plynule ale tolerance homosexuality začala ustupovat do pozadí a přestala být trpěna, naopak začala být považována za určitý důkaz ztráty či nedostatku mužnosti. Na lesbické aktivity se nahlíželo jen jako na snahu vyrovnat se mužům, což samozřejmě vítáno nebylo.

3.3 Středověk

Nástup křesťanství ve čtvrtém století s sebou přinesl dlouhé odmítání homosexuální orientace a veškerý odklon od heterosexuálního chování byl krutě trestán. Tuto atmosféru jen zdůraznil rok 342 n. l. a zákaz sňatku mezi muži. Tento zákaz znemožnil hlásit se otevřeně k homosexualitě či bisexualitě pod hrozbou trestu upálení zaživa. Tento zákaz přetrvával téměř sedmnáct století. „Sex byl určen pouze k rozmnožování a pro křesťana bylo nejlepší zřít se jej úplně. Ve středověku byla homosexuální láska považována za jeden z největších hříchů, inkvizice se domnívala, že přichází od satana.“⁷ Po velkou část středověku panoval pro homosexuály trest smrti.

3.4 Osvícenství

Osvícenství znamenalo návrat k antice nejen v otázce krásy, umění a literatury, ale též návrat k antickým myšlenkám, takže i v otázce sexuality se vracelo k antickému pohledu. Sexualita byla brána jako přirozená součást lidského života. Po dlouhé době se dokonce opět objevovaly názory, že homosexualitu nelze chápat jako zvrácenost. „Určité zmírnění v trestnosti přinesla pro Čechy vláda Josefa II., který roku 1787 vydal zákon, v němž snížil

⁷ Dostupné z <http://www.unique-soul.webgarden.cz> [cit. 2011-02-03]

trest za homosexuální praktiky na vězení. Toto pojetí homosexuality u nás existovalo až do konce monarchie.“⁸

3.5 Období 19. a 20. století

Navzdory veškerým snahám však homosexualita zůstala zaškatulkována coby zvrácená úchylka, za jejíž projevy byli lidé odsuzováni i na konci druhého tisíciletí. Zákon z roku 1852, který hodnotil homosexualitu jako smilstvo proti přirozenosti, byl s menšími změnami platný až do roku 1950. Trestem bylo vězení po dobu jednoho až pěti let, za závažných okolností hrozilo až dvacet let.

Na počátku 20. století se k homosexualitě začalo přistupovat též z lékařského hlediska. Rozlišovalo se mezi homosexualitou vrozenou a získanou. Vrozená byla lékaři považována za duševní poruchu a doporučovalo se léčit jí a mírněji trestat.

Za druhé světové války byla homosexualita hodnocena podle německých nacistických zákonů – a tedy tvrdě postihována. Homosexuálně se projevující jedinci byli posíláni do koncentračních táborů.

„Po 2. světové válce začal ve vyspělejších státech Evropy postupný proces dekriminizace homosexuality. Československo bylo jedním z prvních států, kde byla zrušena trestnost.“⁹

Tuto změnu přinesl roku 1961 nový trestní zákon, který zrušil trestnost homosexuality mezi osobami staršími 18 let. Mezi osobami mladšími či osobou mladší a starší než 18 let trestnost nadále přetrvávala.

Uvolnění, které přišlo v 60. letech, bylo opět přerušeno, tentokrát komunistickým režimem, který u nás této ani jiným menšinám příliš nepřál. Po roce 1989 se objevovaly další snahy o zlepšení postavení homosexuálů. Velký podíl na tom má především vznik Sdružení

⁸ JANOŠOVA, P. *Homosexualita v názorech současné společnosti*. Praha: Karolinum, 2000, str. 45

⁹ JANOŠOVA, P. *Homosexualita v názorech současné společnosti*. Praha: Karolinum, 2000, str. 48

organizací homosexuálních občanů (dále jen SOHO) roku 1989. SOHO se mimo jiné podílelo na zrušení zákonů, které trestaly homosexualitu, a stanovilo shodnou věkovou hranici patnácti let, jak pro hetero, tak pro homosexuální aktivity. Dále pomohlo odstranit takzvané „růžové seznamy“, které sloužili StB k vydírání. SOHO zároveň přispělo k vyřazení homosexuality ze seznamu nemocí.

Dále se již roku 1992 SOHO zabývalo uzákoněním registrovaného partnerství. První návrh zákona o registrovaném partnerství SOHO předložilo již v roce 1997, ke schválení zákona však došlo až v roce 2006.

4. REGISTROVANÉ PARTNERSTVÍ

„Registrované partnerství je institut, který upravuje soužití dvojic stejného pohlaví. Zákon upravuje uzavírání partnerství, podmínky pro jeho zrušení nebo zánik, vzájemné majetkoprávní vztahy partnerů, jejich práva a povinnosti vůči sobě navzájem, vůči institucím a vůči státu. Zákon o registrovaném partnerství dává gay a lesbickým párům právní jistotu v právním řádu České republiky.“¹⁰

Přesná definice podle zákona o registrovaném partnerství pak zní: „Registrované partnerství je trvalé společenství dvou osob stejného pohlaví vzniklé způsobem stanoveným tímto zákonem.“¹¹

Registrované partnerství se stalo velkým krokem na cestě vpřed k toleranci homosexuality. Uzavření tohoto svazku je podle zákona možné jen v případě, kdy má alespoň jeden partner české občanství, pokud pár není v příbuzenském vztahu, partneři jsou způsobilí k právním úkonům, svobodní a starší osmnácti let. Samotný obřad se koná na matričním úřadě úplným a svobodným prohlášením.

Partnerství zaniká, či je zrušeno rozhodnutím soudu nebo úmrtím jednoho z partnerů, či partnerek. Registrované partnerství ovšem neznamená to samé co manželství. Hlavní význam má v upravení majetkových poměrů páru. V zákoně dále nalezneme informace týkající se vzniku i zániku partnerství, práva a povinností partnerů, vztahu k dětem a vyživovací povinnosti mezi partnery.

4.1 Výhody registrovaného partnerství

- velký krok vedoucí ke zrovnoprávnění homosexuálů a zlepšení jejich pozice ve společnosti
- rozšíření lidských práv jedince

¹⁰ Dostupné z <http://www.partnerstvi.cz> [cit. 2009-01-02].

¹¹ ZÁKON Č.115/2006 Sb., o registrovaném partnerství, §1

- výhody jedince v daňových a právních otázkách a v oblasti ekonomie
- nižší stigmatizace
- důstojnější forma soužití
- možnost zastupování partnera v běžných záležitostech
- partneři mají v partnerství stejná práva a povinnosti (nedohodnou-li se v zásadních věcech, rozhodne na návrh některého z nich soud)

4.2 Nevýhody registrovaného partnerství

- nemožnost uzavírání církevních svazků
- nemožnost adopce
- nemožnost umělého oplodnění

4.3 Vyživovací povinnost

Po dobu trvání partnerského soužití je vzájemná vyživovací povinnost stanovena tak, že vyživovací povinnost mezi partnery má přednost před vyživovací povinností dětí. To znamená, že na prvním místě musí poskytnout výživné druhý partner, teprve pokud tak z nějakých důvodů neučiní, nastupuje vyživovací povinnost dětí, pokud to připadá v úvahu.

Zákon o registrovaném partnerství obsahuje i vymezení povinností partnerů po zrušení partnerství. „Pokud bylo partnerské soužití zrušeno, může bývalý partner, který není schopen se sám živit, žádat od bývalého partnera, aby mu přispíval na přiměřenou výživu podle svých

schopností, možností a majetkových poměrů. Nedohodnou-li se, rozhodne soud o výživném na návrh některého z nich.“¹²

¹² ZÁKON Č.115/2006 Sb. o registrovaném partnerství, §11

5. VÝZNAM RODINY PRO DÍTĚ

Dříve než se zaměřím na variantu svěřování dětí do péče homosexuálním párům, ráda bych shrnula význam rodiny pro dítě a vymežila, jak moc jeho vývoj ovlivňuje.

„Rodina po staletí plnila své poslání, tj. funkce reprodukční, ekonomické, výchovné, socializační ochranné a emocionální. Ačkoliv může mnohé nasvědčovat tomu, že současná rodina postupně ztrácí svůj význam a že se mění též její základní poslání. Stále je v mnoha směrech nenahraditelná. Současná rodina je při své existenci v mnohém odkázána na společnost, a proto je také mnohem zranitelnější.“¹³

Trvalý význam rodiny tkví především ve vytváření vzájemných sociálních vztahů mezi jejími členy. Postupně se zde vytváří pocit bezpečí, jistoty a důvěry. Jsou-li v rodině přítomni oba rodiče, poskytuje důležité identifikační vzory. Dále je též prvním místem, kde se jedinec socializuje. V rodině též dochází k postupnému probouzení a vychovávání svědomí. V obecné rovině můžeme konstatovat, že trvalý význam rodiny spočívá především v ovlivňování kvality života všech jejích členů.

Podívejme se například na teorii německého etologa (rakouského původu) Konrada Lorenze, který se zabýval chováním zvířat a vnesl teorii vtiskování, kdy nejen zvířata, ale také děti již v raném věku vnímají vše, co se kolem nich děje. Tyto informace si pak vtiskují do paměti a posléze napodobují. Pro příklad bych uvedla Lorenzův pokus s kachnami, kdy si obul tenisky a malé kačenky za ním začaly chodit. Později se ukázalo, že boty jim připomínají mámu, kterou již nemají. Lorenz tedy chodil v botách vodou, aby se kachny naučily plavat. Stejně tak se vtiskování projevuje u malých dětí, které po nás už odmala opakují první slůvka až po pozdější osvojení modelového chování.

Angličan John Locke se naopak zabýval teorií poznání. Došel závěru, že člověk se rodí jako tzv. tabula rasa - čistá nepopsaná deska. Až právě člověk jí během svého života popisuje. Každý rodič by si měl uvědomit, že vzory získává dítě v rodině, proto by každá rodina měla snažit o to, aby byla dítěti vzorem kladným a pokud možno tím nejlepším.

¹³ JANOVSÝ, J. *Etika pro pomáhající profese*. Triton, 2003, str.78

5.1 Rodičovství biologické versus psychologické

Matějček se ve své knize Náhradní rodinná péče vychází z faktu, že na jedné straně máme tzv. rodičovství vlastní (pokrevní neboli biologické), kdy je vztah matky k dítěti zajištěn "slepými" přírodními silami. Na straně druhé však vychází i z příkladů ze zvířecí říše. Zvířata se někdy svých potomků zřikají, zanedbávají je a není ani výjimkou, že je přímo zahubí. Přírodní síly tedy v takovýchto případech jasně selhaly a lze se tedy domnívat, že vztah matka - dítě nefunguje pouze na bázi biologických předpokladů.

Na straně druhé nesmíme opomenout faktor psychologický, který například umožňuje pojmout cizí mláďata za vlastní. Pouto mezi matkou (nebo otcem) a potomkem tedy nefunguje jen na základě nezbytně nutných zaopatření, jakými jsou například potrava a ochrana před okolními nástrahami. Proto existuje teorie o rodičovství psychologickém, do níž se promítají i síly společenské. Rodičovství biologické tedy není pro psychologické podmínkou a naopak. Je mnoho případů, kdy biologičtí rodiče opouští své děti a naopak náhradní rodinná péče dokáže přijmout dítě za své na základě rodičovství psychologického.

Dítě samo přijímá za rodiče toho, kdo se k němu mateřsky a s láskou chová, nikoli toho, kdo se chová odmítavě a k němuž je vázán pouze faktem zrození. Podstatou tohoto specifického vztahu (rodič - dítě) tedy není to, že je dítě krmeno a jsou uspokojovány jeho fyziologické potřeby (jak se domníval ještě Zikmund Freud), ale poskytování jistoty, opory a zázemí. Poznávání neznámého je nenahraditelným poutem mezi rodičem a dítětem. Základním principem citového vztahu je tedy uspokojení potřeby bezpečí, jistoty a důvěry. Ano, krmit dítě bez lásky je možné, ale zajistit důvěru a oporu bez lásky nelze. Tyto poznatky bezesporu mluví ve prospěch rodičovství psychologického, které tedy jasně nabývá větší podstaty nad rodičovstvím biologickým.

Můžeme tedy vycházet z Matějčkova tvrzení, že neexistuje žádný hlas krve. Dítě přijímá za matku tu osobu, která se k němu mateřsky chová, nikoliv jen tu, která ho porodila. Adoptivní rodiče i pěstouni jsou tedy psychologicky pravými rodiči, jestliže skutečně dítě za své přijímají!

Zde na jedné straně vidíme, že dítě přijímá za své rodiče toho, kdo se k němu tak chová. Homosexuální rodiče dokážou uspokojit všechny jeho základní potřeby a mohou tak být vhodnými rodiči. Na druhé straně se objevuje obava veřejnosti z nápodoby.

5.1.1 Základní psychické potřeby dítěte podle Matějčka (1999)

Pokud má dítě vyrůst v sebevědomou a soběstačnou osobnost je nutné mu poskytnout určité psychické a sociální zázemí. Tyto nezbytnosti se dají hrubě shrnout do pěti bodů.

1) Potřeba určitého množství proměnlivosti a stimulace. Uspokojení této potřeby vede organismus k aktivitě.

2) Potřeba stálosti, řádu a smysluplného světa. Jsou základními podmínkami veškerého učení. Mají-li jednotlivé podněty zajistit získávání poznatků a zkušeností hodnotných pro život, je třeba, aby měly podněty určitý řád a smysl.

3) Potřeba životní jistoty. Zbavuje člověka úzkosti, dodává mu pocit bezpečí a umožňuje cílevědomou aktivitu poznávací, společenskou a pracovní. Tato jistota je naplňována především v mezilidských vztazích.

4) Potřeba společenského uplatnění a společenské hodnoty. Vědomí vlastního JÁ, vlastní identity, příslušnosti k rodině. Důležitá podmínka pro osvojení společenských rolí a hodnotových cílů pro své životní směřování.

5) Potřeba otevřené budoucnosti a životní perspektivy. Takovéto pozitivní vyhlídky nám umožňují prožívat naplno náš současný osobní život. Ztráta perspektivy vede k frustraci a depresím.

Uspokojování uvedených základních psychických potřeb není ale omezeno pouze na dětství či dospívání - provází nás celý život až do stáří. Současně se však prokázalo, že u mnoha lidí dochází k naplnění těchto potřeb právě díky soužití s dětmi. Existují ale také jedinci, u kterých je tomu přesně naopak. Ti pak vnímají dítě jako vetřelce a narušitele v dosahování svých osobních cílů a naplnění. Může tomu být z mnoha důvodů, např. nezralost

rodičů, pracovní vytíženost apod. Z takovéto rodiny se pak nezřídka stává rodina labilní, kdy je její trvání otázkou času a je zřejmé, že takováto rodina není schopna dostatečně zajistit dítěti naplnění jeho psychických potřeb a svou funkci tedy jako instituce neplní.

Vymezení výše uvedených potřeb opět ukazuje na to, že k uspokojení těchto potřeb může stejně tak dobře docházet s homosexuálními rodiči. Možná je dokonce dobré si položit otázku, zda není pro dítě lepší vyrůstat se stabilním zralým homosexuálním párem, než v labilní nezralé heterosexuální rodině. Navíc se lze domnívat, že potřeby dítěte by byly u homosexuálního páru naplněny lépe, nežli v dětském domově či nefunkční rodině. Avšak stále tu existuje jistá obava, že chybí možnost identifikace s partnerem opačného pohlaví - to je však v dnešní době běžný problém. Děti dnes často vyrůstají jen s matkou - bez možnosti kontaktu s otcem - ale pro tento případ tu existují přátelé, dědečkové, babičky.

5.2 Psychická deprivace a náhradní rodinná péče

Psychická deprivace (dále jen PD) - „psychický stav vzniklý následkem takových životních situací, kdy subjektu není dána příležitost uspokojovat některé základní psychické potřeby v dostačující míře a po dostatečně dlouhou dobu.“¹⁴

Následky PD

Jedinec není schopen, v důsledku dlouhodobého neuspokojování svých psychických potřeb, přizpůsobit se běžným, ve společnosti obvyklým, situacím. Mezi projevy PD patří agresivita, citová labilita, zaostávání kognitivního i intelektového vývoje, regrese, opoždění celkového vývoje, růstové změny, obezita nebo nechutenství, selhání v sociálních vztazích, sociální oligofrenie, úzkostnost a nejistota.

¹⁴ Dostupné z www.help24.cz (slovník psychologických pojmů) [cit. 2011-02-02]

Psychická deprivace a náhradní rodinná péče

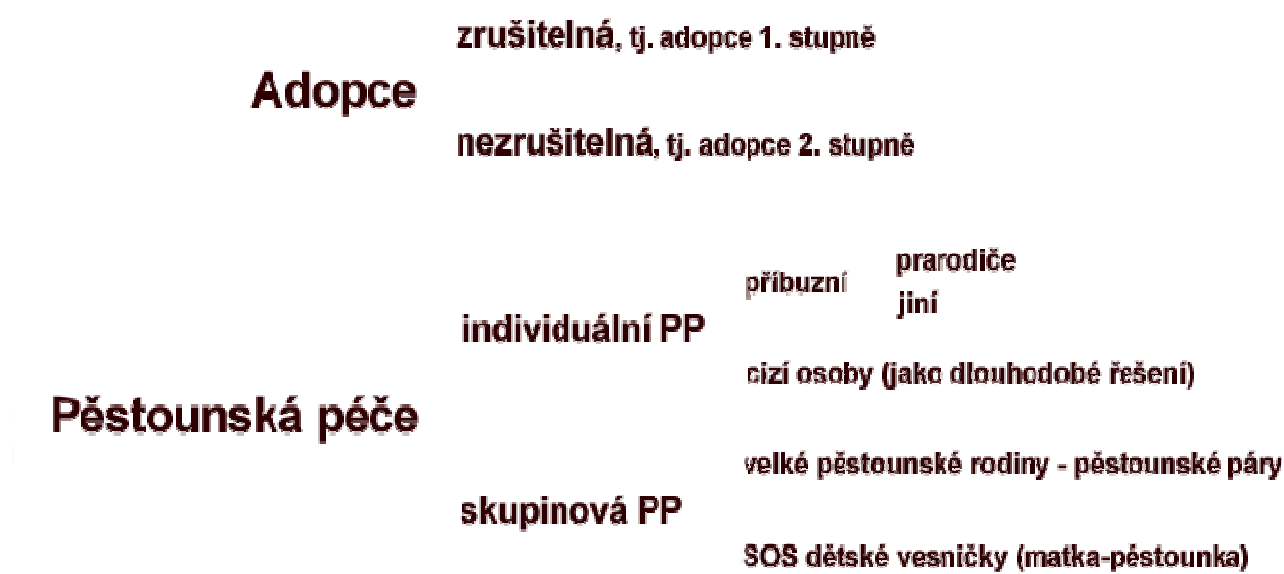
Opuštění dítěte matkou je těžkou životní situací, kterou ne každý jedinec zvládne. Pro dítě je tato ztráta tím bolestnější, čím později během postnatálního období k ní dojde. Čím je věk dítěte vyšší, tím více je jeho psychika zasažena. Opuštění matkou je odmítnutím, které naruší utvářející se obraz dítěte o sobě samém. Je velmi obtížné žít s pocitem, že ho někdo nechtěl a tak ho nechal někde samotného. Proto je každé dítě opuštěné biologickou matkou po jistou dobu vystaveno psychické deprivaci. Její následky jsou tím horší, čím delší dobu stráví dítě v ústavním prostředí, protože ani ten nejlepší ústav nemůže nahradit rodinu. Citová deprivace je proto charakteristickým znakem opuštěných dětí. (Langmaier, Matějček, 1968)

Musíme si uvědomit, že do dětských domovů přicházejí deprivované děti a pobyt zde také (kvůli nedostatku individuální péče ze strany personálu) tuto deprivaci prohlubuje. Není bohužel technicky možné, aby péče v dětském domově byla více individuální. Ani dětské domovy rodinného typu nelze s vyrůstáním dítěte v rodině srovnávat. I proto by mohla být homosexuální rodina lepším řešením, než je dětský domov, stejně jako je tomu u heterosexuálních rodin.

6. PŘEHLED TYPŮ NÁHRADNÍ RODINNÉ PÉČE

Nyní je třeba zmínit, jaké jsou tedy možnosti náhradní rodinné péče pro heterosexuální partnery a zároveň jaké by mohly být její případné možnosti také pro homosexuální páry.

„Přehled typů náhradní rodinné péče dle J. Kovaříka.“¹⁵

6.1 Definice náhradní rodinné péče v ČR

Ve většině pramenů jsou adopce (osvojení) a pěstounská péče definovány jako formy náhradní rodinné péče pro děti, které nemohou být z různých důvodů vychovávány ve vlastní rodině.

Kromě možnosti adopce a pěstounské péče se děti, o které se rodiče nemohou, neumějí nebo nechtějí starat (popř. sirotci), svěřují do péče jiné fyzické osoby, než jsou rodiče. Zpravidla se jedná o osobu dítěti příbuznou nebo jinou blízkou osobu, případně poručníka. Dále pak poskytují dětem péči dětské domovy, (které jsou nahrazovány dětskými domovy rodinného typu), kojenecké ústavy a dětská centra, zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc či pobytová zařízení sociálních služeb.

¹⁵ MATĚJČEK, Z. a kol. *Osvojení a pěst.péče*. Praha: Portál, 2002, str. 13

6.2 Adopce (osvojení)

„Při osvojení přijímají manželé či jednotlivci za vlastní opuštěné dítě a mají k němu stejná práva i povinnosti jako by byli jeho rodiče.“¹⁶

6.2.1 Legislativa týkající se adopce

Podmínky adopce jsou upraveny v § 63- § 73 Z 94/63 (a osvojení nezrušitelné v § 74 - § 77 zákona o rodině);

6.2.2 Vztah mezi osvojitelem a osvojeným

„Osvojením vzniká mezi osvojitelem a osvojencem takový poměr, jaký je mezi rodiči a dětmi, a mezi osvojencem a příbuznými osvojitele poměr příbuzenský. Osvojitelé mají rodičovskou zodpovědnost při výchově dětí.“¹⁷ (A to bez ohledu na to, zda se jedná o osvojení zrušitelné nebo nezrušitelné.) Zvláštností nezrušitelného osvojení je, že soud při něm dále na návrh osvojitele rozhodne, aby byl osvojitel zapsán v matrice místo rodiče osvojence.

6.2.3 Podmínky adopce dle zákona č. 94/ 1963, o rodině

- osvojiteli se mohou stát pouze ty fyzické osoby (dále jen FO), které způsobem svého života dokazují, že osvojení bude ku prospěchu osvojeného i společnosti;
- osvojit lze jen nezletilou osobu (do 18-ti let), přičemž musí být mezi osvojitelem a osvojeným přiměřený věkový rozdíl;
- osvojit dítě může jedna FO, manželé nebo jeden manžel se souhlasem druhého;
- k osvojení je třeba souhlas zákonného zástupce, dítěte (pokud je schopno to posoudit) a rodiče (i když je nezletilý);

¹⁶ AUTORSKÝ KOLEKTIV. *Průvodce náhradní rodinnou péčí*. Praha: Středisko náhradní rodinné péče, 2007, str. 10

¹⁷ ZÁKON Č. 94/ 1963 Sb., *o rodině* (ve znění pozdějších předpisů), § 63

- pokud jsou rodiče zákonní zástupci, není třeba souhlasu v případě, že:
 - a) 6 měsíců po narození dítěte neprojevovali trvalý zájem
 - b) 2 měsíce neprojevovali zájem, ačkoli jim v tom nic nebránilo (to platí i v případě, že je rodič nezletilý);
- zkušební doba před osvojením je tři měsíce - po tuto dobu je dítě v péči budoucího osvojitele na jeho vlastní náklady;
- před osvojením je soud povinen zjistit zdravotní stav budoucích osvojitelů i osvojence, seznámit s ním nejen zákonného zástupce, ale i budoucí osvojitele a posoudit, zda se motivace nepřičí účelům osvojení;
- dále si soud musí vyžádat vyjádření orgánu sociálně-právní ochrany (podle § 70 zákona o rodině a podle § 17 zákona o sociálně-právní ochraně dětí);
- osvojením zanikají práva a povinnosti mezi osvojencem a původní rodinou. Dále zanikají práva a povinnosti opatrovníka, popřípadě poručníka, který byl ustanoven, aby za rodiče tato práva a povinnosti vykonával;
- osvojit lze pouze nezletilého staršího jednoho roku;

6.2.4 Druhy osvojení

Hovoříme-li o **osvojení**, je třeba rozlišit osvojení **zrušitelné a nezrušitelné**.

Nejčastějším důvodem pro osvojení je neplodnost osvojitelů, a tedy jejich nároky na dítě jsou značně vysoké. Naopak dítě získává příjmení rodičů a práva a povinnosti původní rodiny vůči němu zanikají. Je třeba, aby s adopcí plně souhlasili oba osvojitelé. Podmínky kladené na osvojitele jsou dosti náročné.

Osvojení zrušitelné – tímto způsobem lze osvojit nezletilé dítě bez ohledu na věk. V matrice i v rodném listu zůstávají nadále zapsáni biologičtí rodiče dítěte. Zrušením osvojení vzniknou znovu vzájemná práva a povinnosti mezi osvojencem a původní rodinou. Osvojenec bude mít opět dřívější příjmení. Toto osvojení lze ze závažných důvodů zrušit na žádost osvojitele i osvojeného.

Osvojení nezrušitelné – odlišuje se od prostého (zrušitelného) tím, osvojitelé jsou uvedeni ve všech dokladech osvojeného jako jeho rodiče. Tento typ osvojení není možné zrušit. Pro tento typ osvojení musí být dítě starší jednoho roku.

6.2.5 Předadopční péče

O osvojení rozhodne soud a před jeho rozhodnutím musí uplynout nejméně tři měsíce, během kterých zájemce pečuje o dítě na své náklady. „Pro nezrušitelné osvojení je stanovena minimální věková hranice osvojeného dítěte jeden rok. Toto osvojení nelze zrušit. Trvá tedy i tehdy, když se např. ukáže až později, že dítě trpí nějakou vývojovou poruchou nebo, že chování tohoto dítěte je zcela v rozporu s představami nových rodičů či v rozporu se zákonem apod. Osvojitelé spojují tedy definitivně a navždy svůj osud s osudem tohoto určitého (adoptovaného čili „vyvoleného“) dítěte.“¹⁸

Zákon dále říká, že osvojení je možné za předpokladu, že bude plnit svoje společenské poslání. A to je právě to, co se má ukázat v tzv. předadopčním šetření. Toto šetření plní velmi dobře svůj úkol a bezesporu by se během něj dalo zjistit, zda předpoklady pro vhodné rodičovství plní též homosexuální páry.

Jeden z bodů podmínek adopce říká, že k osvojení je třeba souhlas zákonného zástupce, nebo rodiče samotného. Toto je další věc, kterou je třeba brát v úvahu. Zároveň bych za důležitý moment považovala to, že při adopci či pěstounské péči se přihlíží k zájmům, potřebám a názoru dítěte. Myslím, že pokud je dítě ve věku, kdy se dokáže rozhodnout a dalo by přednost výchově homosexuálními páry před ústavní výchovou, tak by to mělo mít také podstatný význam.

¹⁸ MATĚJČEK, Z. a kol. *Osvojení a pěst.péče*. Praha: Portál, 2002, str.15

6.3 Pěstounská péče

Pěstounská péče je druhým nejdůležitějším typem náhradní rodinné péče o opuštěné děti v ČR „Pěstounská péče je státem garantovaná forma náhradní rodinné péče, která zajišťuje dostatečné hmotné zabezpečení dítěte i přiměřenou odměnu těm, kteří se ho ujali. Dítě může být svěřeno do pěstounské péče FO nebo do společné pěstounské péče manželů. Jedinou hmotně právní podmínkou je zájem dítěte. Pěstoun má právo zastupovat dítě a spravovat jeho záležitosti jen v běžných věcech. K výkonu mimořádných záležitostí (např. vyřízení cestovního dokladu) žádá souhlas zákonného zástupce dítěte prostřednictvím orgánu sociálně-právní ochrany a soudu.“¹⁹

6.3.1 Legislativa týkající se pěstounské péče

Pěstounskou péči upravuje zákon č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů (ustanovení o zprostředkování pěstounské péče, o zařízení pro výkon pěstounské péče), a zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů (dávky pěstounské péče) a dále v právních předpisech o sociálním zabezpečení (nemocenské a důchodové pojištění pěstounů).

6.3.2 Vznik pěstounské péče

Pěstounská péče vzniká na základě rozhodnutí soudu, v mimořádných případech může soud rozhodnout také o jejím zrušení. V případě svěřením dítěte do pěstounské péče není vyloučen styk původních rodičů s dítětem.

¹⁹ AUTORSKÝ KOLEKTIV. *Průvodce náhradní rodinnou péčí*. Praha: Středisko náhradní rod. péče, 2007, str. 11

6.3.3 Formy pěstounské péče

a) Individuální - ta může být poskytována příbuzenskou nebo klasickou formou (pěstouny jsou cizí osoby). V případě **příbuzenské** je dítě svěřováno někomu ze širší rodiny. Při **klasické** pěstounské péči je dítě svěřováno do péče konkrétní osoby nebo manželskému páru. Pokud jde o tuto formou péče, nevzniká mezi pěstounem a dítětem příbuzenský vztah. Dítěti je ponecháno příjmení jeho biologických rodičů. Pěstoun je povinen o dítě osobně pečovat a vykonávat přiměřeně práva i povinnosti rodičů vůči dítěti. Pěstoun nemá vůči dítěti vyživovací povinnosti. Děti svěřované do pěstounské péče nemohou obvykle dlouhodobě z jistých důvodů pobývat se svými rodiči (např. z důvodů výkonu trestu nebo dlouhodobé léčby). Pěstounská péče se většinou vykonává v zařízeních pěstounské péče nebo přímo v bytě pěstouna. Dítěti v pěstounské péči náleží příspěvek na úhradu potřeb dítěte v pěstounské péči a pěstounovi mimo jiné každý měsíc odměna za každé svěřené dítě podle Z 117/95.

b) Skupinová - probíhá v „zařízeních pro výkon pěstounské péče

Je upravena v § 44 až § 47 Z 359/99, ve znění pozdějších předpisů. „Pěstounská péče může být vykonávána v zařízení pro výkon pěstounské péče. Zařízení se zpravidla zřizuje v samostatném objektu nebo v prostorách, které zřizovatel vybaví jako byt pro rodinu s větším počtem dětí. Zřizovatel zařízení uzavírá s pěstounem písemnou dohodu o výkonu pěstounské péče v zařízení, která má své náležitosti. Jejím uzavřením vznikají pro pěstouna vykonávajícího pěstounskou péči v zařízení i pro zřizovatele zařízení povinnosti.“²⁰

Typy skupinové péče:

a) velké pěstounské rodiny - kde je v péči kromě vlastních biologických dětí ještě několik dalších dětí, většinou velké sourozenecké skupiny.

b) SOS dětské vesničky - kde se pečuje o skupinu dětí v nějakém pevně stanoveném seskupení s danými pravidly – například v SOS vesničkách bylo pravidlem to, že o děti pečují pouze ženy „tety“.

²⁰ BUDLEOVÁ, V. a kol. *Pěstouni mají právo na služby*: Rozum a cit o.s., 2007, str. 74

6.3.4 Zrušení a zánik pěstounské péče

„Pěstounská péče může být zrušena rozhodnutím soudu. Soud může zrušit pěstounskou péči jen z důležitých důvodů, učiní tak vždy, jestliže o to požádá pěstoun.“²¹ Pěstounská péče zaniká dosažením zletilosti dítěte (tj. 18 let). Důkazem úspěšné péče je, že i zletilé dítě nadále udržuje kontakt s pěstouny, pěstouni plní roli prarodičů k potomkům dítěte, které vychovali.

Tento typ péče by dle mého názoru mohl být ideálním řešením pro homosexuální páry. Rodiče v tomto případě zastupují dítě jen v běžných věcech, v mimořádných událostech je třeba souhlas zákonného zástupce. Navíc tuto péči lze bez problémů zrušit. Dále není vyloučen ani styk s původními rodiči.

6.4 Další důležité pojmy týkající se náhradní rodinné péče

Vedle osvojení a pěstounské péče se v oblasti náhradní rodinné péče skloňují také další pojmy jako je: svěřením dítěte do péče jiné FO než jsou rodiče, opatrovnictví a poručnická péče.

6.4.1 Svěřením dítěte do péče jiné FO než rodiče

Podle § 45 zákona o rodině je možné (vyžaduje-li to zájem dítěte) svěřit dítě do péče jiné FO než jsou rodiče, pokud tato osoba poskytuje záruku řádné výchovy a se svěřením souhlasí (příčemž přednost mají příbuzní dítěte.). Při svěřením do péče jiné FO, než jsou rodiče, vymezuje práva a povinnosti k dítěti soud, který také rozhoduje o svěřením (popř. nesvěření) dítěte. Ve svém rozhodnutí soud vždy vymezí osobám, které se stávají zodpovědné za výchovu dítěte rozsah jejich práv a povinností vůči dítěti. (Vyživovací povinnost zpravidla upraví soud a rodiče mají povinnost ji plnit k rukám té osoby, které bylo dítě svěřeno do péče).

²¹ ZÁKON Č. 94/1963 Sb., o rodině (ve znění pozdějších předpisů), § 45a, odst. 3

6.4.2 Opatrovnictví

Opatrovník je ustanoven dítěti pro případ, že dochází ke střetu zájmů mezi ním a jeho zákonnými zástupci (rodiči). Opatrovník pak hájí vůči dospělým pečovatelům (nejčastěji biologickým rodičům) skutečné zájmy dítěte. O stanovení opatrovníka rozhoduje soud usnesením, v němž vymezí rozsah jeho práv a povinností vůči dítěti, a to vždy s ohledem na důvod, pro který byl dítěti opatrovník ustanoven.

„Opatrovník vykonává pouze některá rodičovská práva stanovená soudním rozhodnutím - není však zákonným zástupcem dítěte.“²² Ve srovnání s poručníkem nahrazuje rodiče pouze v omezeném rozsahu.

6.4.3 Poručnická péče

Poručnická péče je upravena v §78- § 82 zákona o rodině.

V případě, že rodiče dítěte zemřeli, byli zbavení rodičovské odpovědnosti, výkon jejich rodičovské zodpovědnosti byl pozastaven, nebo nemají způsobilost k právním úkonům v plném rozsahu, soud ustanoví dítěti poručníka, který bude nezletilého vychovávat, zastupovat ho a spravovat jeho majetek místo rodičů. Hlavním cílem tohoto typu ochrany dítěte je ochrana jeho zájmů před zákonem, vzhledem k tomu, že dítě není způsobilé k právním úkonům, stanovuje poručníka soud.

Pokud poručník péči o dítě osobně vykonává, má on i dítě nárok na totéž hmotné zabezpečení, jako by šlo o pěstounskou péči, Poručník je zákonným zástupcem dítěte. Mezi ním a dítětem však ze zákona nevzniká takový poměr, jaký je mezi rodiči a dítětem. Zákon stanoví rozsah práv a povinností poručníka k dítěti takto: výchova dítěte, zastupování dítěte, správa majetku dítěte.

²² MATĚJČEK, Z. a kol. *Osvojení a pěst.péče*. Praha: Portál, 2002, str.18

Možností svěření dítěte do péče homosexuálních párů by se našlo hned několik. Dle mého názoru mezi ty nejvhodnější formy patří individuální pěstounská péče či zrušitelné osvojení.

7. PROBLÉM HODNOT A VÝCHOVNÝCH CÍLŮ

Nyní bych se ráda zmínila o tom, jakou roli hrají u dítěte vnitřní a vnější činitelé. Jak probíhá adaptace na nové prostředí a jak je ovlivňováno chování dítěte.

7.1 Adaptace jedince v prostředí

Jedním z hledisek při posuzování schopnosti přizpůsobení se jedince prostředí je míra jeho psychické stability, která se projevuje odolností vůči zátěži a velikostí frustrační tolerance. Tyto osobní charakteristiky jsou určovány jak genetickými dispozicemi, tak i kvalitou psychosociálního vývoje, s rozhodujícím významem raných vývojových etap.

Současná společnost klade stále vyšší nároky na schopnost přizpůsobení jedince, včetně zpracování ohromného množství stresujících podnětů. To způsobuje mimo jiné nárůst civilizačních nemocí, které kromě somatických forem zahrnují i psychické poruchy.

„Častým příznakem maladjustace jedince bývá subjektivně vnímaná ztráta jistot, spojená i se ztrátou odpovědnosti za vlastní chování.“²³

Právě nejasně definovaná hodnotová orientace může pak vyústit jak v patologické projevy bezohledného egoismu, tak i přijetí skupinové identity, bez schopnosti vlastního kritického vyhodnocení předpokládaných hodnot a významů.

Klíčovým úkolem ve výchově by proto měl být harmonický rozvoj emočních i kognitivních složek osobnosti, kdy nutnou podmínkou je citová zakotvenost vytvářené hodnotové orientace. Rozlišování dobra a zla musí vycházet z tradičně uznávaných významů naší kulturní oblasti a na jeho základě rozvíjet schopnost jedince orientace ve světě a vytváření jeho vlastní struktury hodnot.

²³ JÁNSKÝ, P. *Problémové dítě a náhradní výchovná péče ve školských zařízeních*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2004, str. 16

7.2 Vrozené a získané dispozice k poruchovému chování

Snahou psychologů není pouze popsat a hodnotit osobnost, ale také předvídat a ovlivnit její chování, porozumět motivům, které vedou k jednání určitého typu.

Až současná úroveň vědeckého poznání s využitím moderních metod vnáší do tohoto problému více světla. Mezi nepoužívanější postupy, které se snaží rozlišit vliv dědičnosti od vlivu prostředí, patří studie jednovaječných a dvouvaječných dvojčat, která byla vychovávána společně i odděleně a studie dětí adoptivních a neadoptivních. Míra vlivu dědičnosti pak bývá určována jako dvojnásobek rozdílu korelace nějaké vlastnosti mezi jednovaječnými a dvouvaječnými dvojčaty.

„Jeden z výzkumů realizovaný ve Spojených státech, vedený minnesotskou vědeckou skupinou, si při zkoumání vlivu dědičnosti stanovil k nutnému popisu osobnosti pět základních vlastností, tj. určitých dimenzí, nazvaných superfaktory (extroverze - introverze, neuroticismus - emoční stabilita, svědomitost - autoritářství, přátelskost - agresivita, otevřenost - absorpce). Výsledek prokázal genetické ovlivnění těchto základních rysů osobnosti ve výši těsně nad 40 %. Podobným způsobem výzkum prokázal převažující genetické ovlivnění temperamentových rozměrů osobnosti (50 – 65 %), kdežto charakterové rozměry jsou ovlivňovány spíše prostředím (sociálním učením).“²⁴

²⁴ JÁNSKÝ, P. *Problémové dítě a náhradní výchovná péče ve školských zařízeních*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2004, str. 30

8. Endogenní a exogenní faktory

8.1 Endogenní faktory

8.1.1 Heredita

Je známo, že chování jednotlivce závisí na vzájemné interakci mezi dědičnými vlivy a vlivy prostředí. Geny vymezují hranice potenciálu jednotlivce, míra jeho aktualizace závisí na vlivech prostředí. „Kvantitativní genetika, která se opírá o studium dvojčat a adoptivních dětí dokládá přibližně 40 % genetické ovlivnění rozdílů základních vlastností osobnosti.“²⁵

8.1.2 Chromozomální poruchy

Výzkumy potvrzují, že jedinci s chromozomálním karyotypem XYY mívají zvýšené sklony k agresi (Čermák 1998).

Chromozom Y ovlivňuje distribuci a množství mužských hormonů. Muži s tímto nadbytečným chromozomem vylučují ve větší míře mužské hormony, vykazují větší tělesnou hmotnost s vyvinutější svalovou hmotou.

8.1.3 Hormony

Vyšší hladina testosteronu souvisí s takovými osobnostními charakteristikami, jako je vyhledávání mimořádných zážitků a dominance.

²⁵ JÁNSKÝ, P. *Problémové dítě a náhradní výchovná péče ve školských zařízeních*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2004, str. 32

8.1.4 Neurofyziologické mechanismy mozku

„Se vztahem k agresi se jedná především o oblast limbického systému (zejména amygdala a hypokampus) a cerebrální kortex. Limbický systém je systém korových a podkorových útvarů, oboustranně vzájemně propojených, majících vztah k emočnímu instinktivnímu chování.“²⁶

8.1.5 Neurotransmitery

Jde o látky zprostředkující přenos informací na synapsích neuronů. Jejich důležitou funkcí je i kontrola agrese. Mají tlumivý či aktivační charakter ve vztahu k jednotlivým typům agrese.

8.2 Exogenní faktory

Jsou významnými psychosociálními vlivy pro riziko utváření problémové osobnosti s rysy destruktivity, agresivity, projevy násilí.

„O vzájemné propojenosti biologických a sociálních faktorů při vývoji jedince svědčí mnohé studie, dokládající přímý důsledek percipovaných proměn v sociálním prostředí na neuroanatomické i neurofyziologické změny v mozku (změna stavby i činnosti neuronů).“²⁷

8.2.1 Vliv kultury

Socializace dítěte probíhá vždy ve specifickém kulturním prostředí, které svými stabilizovanými, socio-kulturně zakotvenými pravidly a normami, působí jako tzv. faktor

²⁶ JÁNSKÝ, P. *Problémové dítě a náhradní výchovná péče ve školských zařízeních*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2004, str. 33

²⁷ JÁNSKÝ, P. *Problémové dítě a náhradní výchovná péče ve školských zařízeních*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2004, str. 34

mimogenetické dědičnosti. Právě tyto specifické kulturní rysy, včetně postojů, názorů, hodnot i výchovných přístupů, se mezigeneračně předávají a podílejí se na socializaci každého jedince.

8.2.2 Vazba mezi matkou a dítětem

Z vývojové psychologie známe období ve vývoji jedince, v nichž je jeho psychika vnímavější na určité vlivy. Jedním z nejvýznamnějších období je již prenatální období života plodu a předpokládá se jejich trvání od narození asi do 18. měsíce. Již zde je doložena existence vztahu mezi prožíváním matky a plodu. Nejedná se tedy pouze o biologickou provázanost, ale i přenos silných emocí a prožitků matky na dítě.

V této kapitole vidíme, že důležitý vliv na chování dítěte hrají i genetické dispozice. Stejně tak nám předchozí text ukazuje to, že homosexuální chování je dáno geneticky.

9. VÝSLEDKY VÝZKUMU

Mé dotazníkové šetření se zabývá pohledem široké veřejnosti na svěřování dětí do péče gay a lesbickým párům. Snaží se prověřit, jak různé sociální skupiny lidí hodnotí rozličné sociální a emocionální dopady, které by na dítě vyrůstající s homosexuálním párem mohly působit. Zaměřuji se na různé věkové kategorie, stupně vzdělání, prostředí, ve kterém lidé vyrůstají i na názorovou odlišnost vyplývající z rozdílného náboženského vyznání.

Provedený výzkum odhalil mnoho nových impulzů, kterých lze využít v argumentaci o tom, zda děti homosexuálním párům svěřovat, či nikoliv. Jednoznačné závěry z něj však vyvozovat nelze – ačkoliv byl totiž zkoumaný vzorek relativně velký, zcela jistě neobsáhl veškeré úhly pohledu, ze kterých lze na danou problematiku nahlížet.

9.1 Hypotézy

- ve všech věkových kategoriích bude převládat obava z diskriminace a názor, že společnost není na variantu homosexuálního rodičovství připravena
- ženy budou spíše nakloněny homosexuálním párům, zatímco muži budou upřednostňovat ústavní výchovu
- starší generace bude registrované partnerství a variantu svěření dětí do péče homosexuálům striktně odmítat, zatímco mladší či střední generace ji bude hodnotit mírněji

9.2 Metodika

Druhá část práce obsahuje výsledky dotazníkového šetření, jež bylo realizováno jednak proto, že na trhu neexistuje dostatek literatury zaměřující se na tuto problematiku, a také proto, aby pomohlo otevřít nové cesty a získat pro toto téma nové podněty k diskusi.

Ve svém výzkumu jsem použila metodu dotazníkového šetření, obsahující uzavřené, polo uzavřené a otevřené otázky. Dotazníky jsem respondentům předávala osobně nebo prostřednictvím elektronické pošty.

Cílem šetření nebylo dojít k jednoznačným závěrům, ale spíše zjistit, jak se názory společnosti postupem času mění a vyvíjejí a dobrat se toho, jaký je k této alternativě současný pohled a postoj. Druhým cílem bylo nastínit pohled opačné strany a uvést několik argumentů z pohledu homosexuálů. Uvedené kazuistiky jsou sice velice obecné a, s ohledem na citlivost tématu, samozřejmě také anonymní. I přesto se ovšem domnívám, že tento pohled je pro celkové vyznění práce důležitý a neměl by v ní chybět.

Dotazníkového šetření se zúčastnilo celkem 143 respondentů napříč všemi věkovými kategoriemi. Šlo o muže i ženy, věřící i nevěřící, o respondenty jak s vesnic, tak z velkých měst. Klíčovou otázkou bylo, zda by svěřili či nesvěřili děti do péče homosexuálním rodičům a proč.

Dále uvádím kazuistiky dvou homosexuálních žen a trojice mužů. Informace uvádím na základě osobních rozhovorů s respondenty. Přepis rozhovorů je značně zkrácený a vybrány jsou pouze informace důležité pro můj výzkum. Při zpracování informací jsem respektovala soukromí dotazovaných a pozměnila jména.

Následně se věnuji samotné analýze získaných dat a uvádím některé konkrétní získané názory, které se objevovaly nejčastěji, nebo pro mě byly zajímavé.

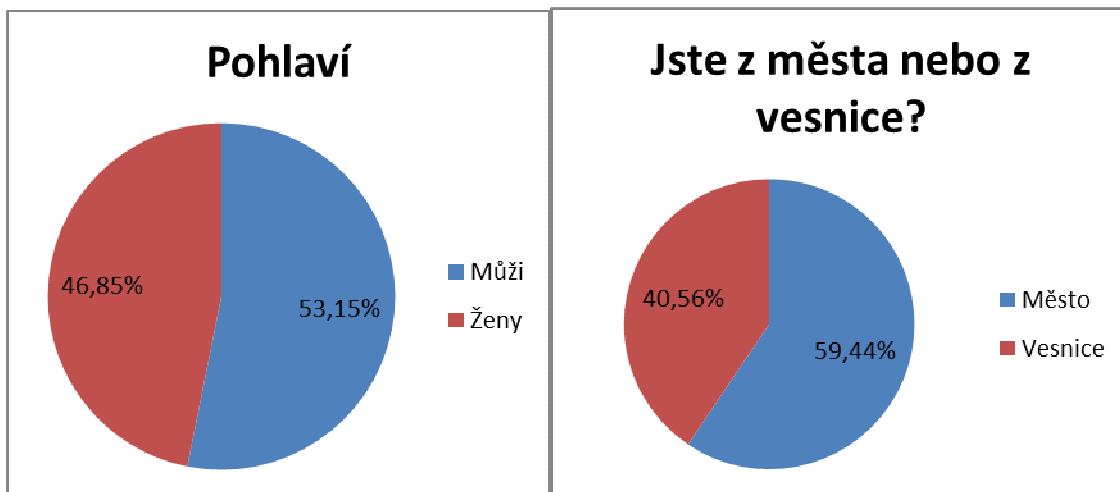
9.3 Výsledky dotazníkového šetření

V této části ověřuji pomocí dotazníků pravdivost stanovených hypotéz a rozebírám jednotlivě dotazníkové otázky a pohled respondentů na ně z různých úhlů. Výsledky dotazníkového šetření jsou zpracovány graficky.

9.3.1 Počet a struktura oslovených respondentů

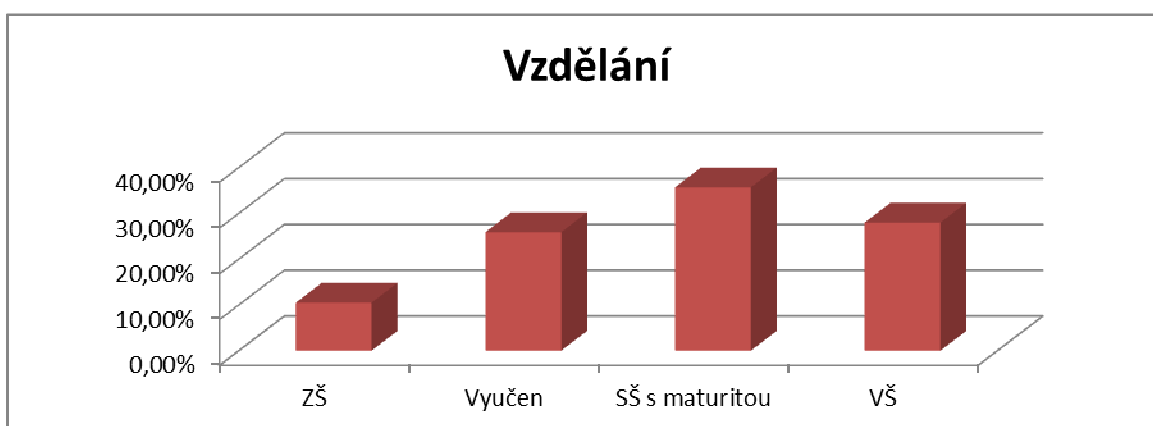
Celkový počet - 143 respondentů, z toho 76 mužů a 67 žen.

Vyjádření počtu respondentů graficky:

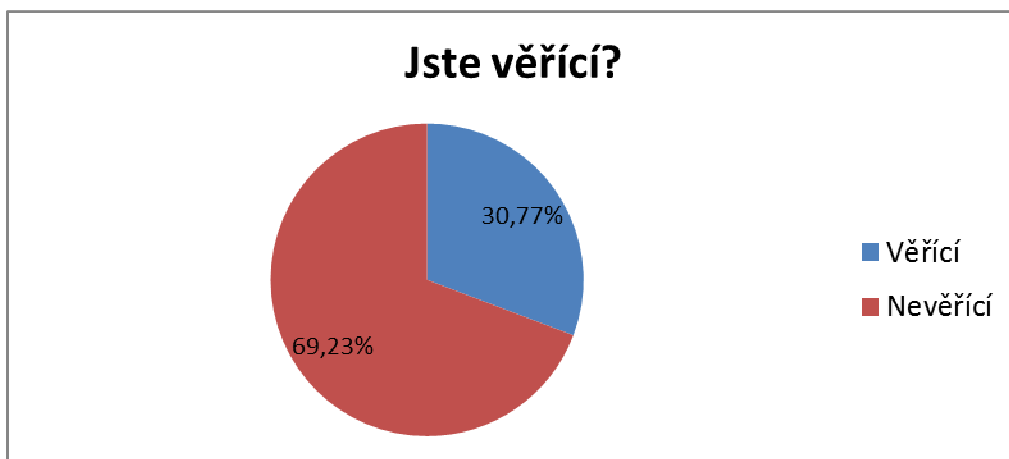

Vzorek respondentů se vyznačuje mírnou převahou mužů a obyvatel měst.

Z pohledu vzdělanosti je v dotaznících nejpočetněji zastoupena skupina lidí, kteří zakončili studium maturitou. Vzorek dotazovaných, kteří mají dokončenu pouze základní školu, sestává velkou měrou z mladých lidí, kteří na střední škole teprve studují.

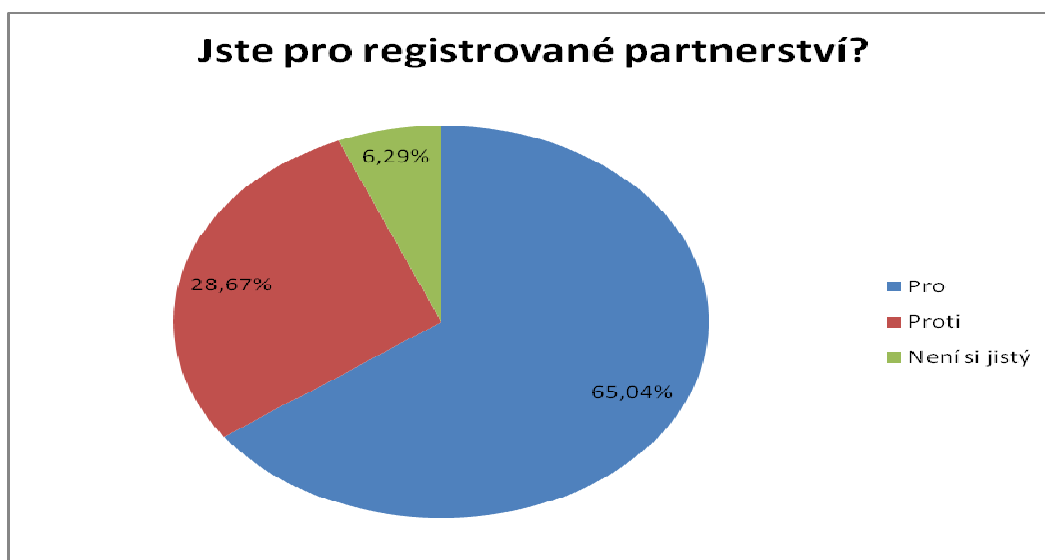

Zkoumaný vzorek obsahuje přibližně 30 procent věřících a 70 procent nevěřících respondentů. Z celkového počtu 44 věřících respondentů by dalo 32 z nich přednost profesionální ústavní péči a pouze 12 by upřednostnilo homosexuální pár.

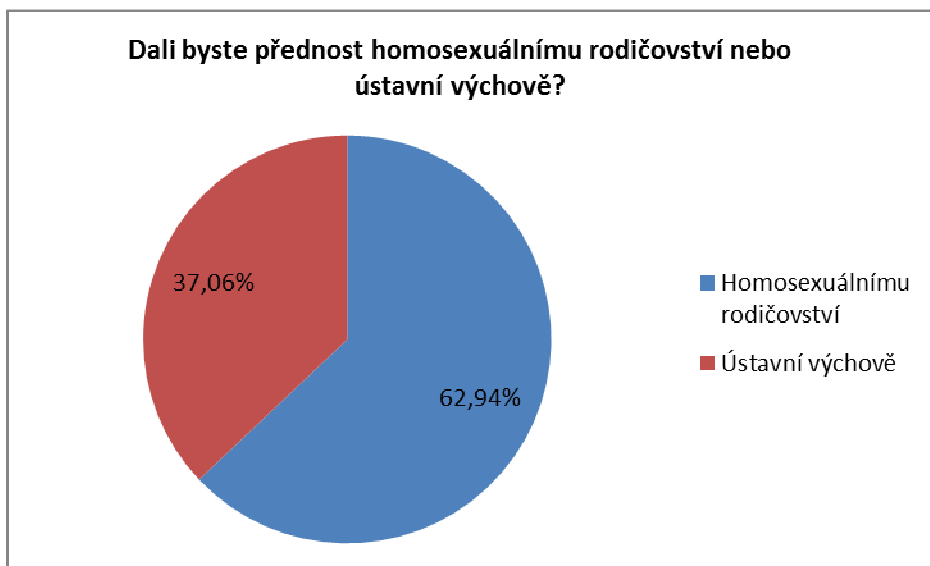
9.3.2 Pohled na registrované partnerství

Předtím, než se zaměřím na názory na svěřování dětí homosexuálním párům, považuji za důležité rozebrat, jak se k registrovanému partnerství staví zkoumaný vzorek. Převážná většina dotazovaných osob s registrovaným partnerstvím souhlasí, přibližně třicet procent tuto možnost z nějakého důvodu neschvaluje a okolo šesti procent respondentů nemá utvořen vlastní názor, nebo neví, zda je spíše pro či proti tomuto zákonu.

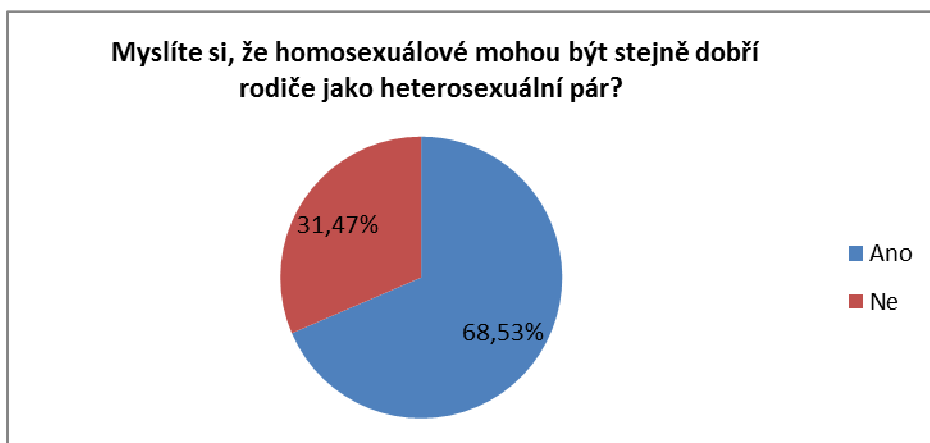

9.3.3 Pohled na svěřování dětí homosexuálním párům

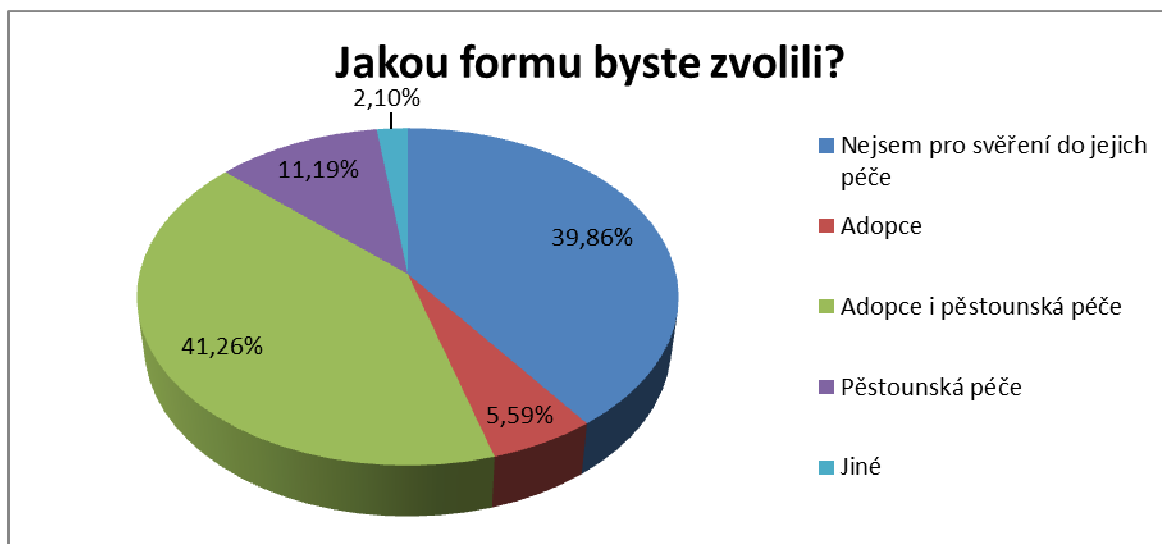
Téměř 63 procent dotazovaných by u odpovědi na otázku, zdali svěřit dítě homosexuálním párům, nebo dát přednost dětskému domovu či jiné formě ústavní péče, raději přistoupilo na homosexuální rodičovství.

Na dalším grafu je zaznamenáno, že téměř tři čtvrtiny respondentů si myslí, že homosexuálové mohou být stejně kvalitními rodiči jako heterosexuální páry. Mnoho respondentů si navíc myslí, že dokáží dítěti dát dokonce ještě i něco navíc. Například naučit ho toleranci vůči menšinám. Zajímavá je malá, ale viditelná disproporce mezi oběma grafy. Přestože se více než 68 % dotazovaných domnívá, že homosexuální rodiče jsou stejně dobří, jako heterosexuální pár, pouze 63 % by jim dítě skutečně svěřilo.

Z dalšího grafu je patrné, že většina respondentů se přiklání zejména k adopci nebo k pěstounské péči. Na tomto místě je však třeba poznamenat, že ačkoliv se dotazovaní přiklánějí k oběma variantám víceméně rovnoměrně, většina z nich podle mě – na základě předcházejících výzkumů - nedokáže rozdíly mezi oběma typy péče přesněji posoudit.

9.3.4 Pohled na diskriminaci

Zajímavé je, že téměř 84 procent dotazovaných se přiklání k tomu, že dítě by v homosexuální rodině bylo diskriminováno. Téměř 40 procent z respondentů však dodává, že je stejně pravděpodobná, jako diskriminace jiného původu, například kvůli barvě pleti, postižení, diskriminace dětí vyrůstajících pouze s jedním rodičem či s rodiči v pokročilém věku.

9.3.5 Pohled na připravenost společnosti

Více než polovina dotazovaných odpověděla na otázku, zda je společnost na tuto alternativu vyrůstání dětí místo ústavní prostředí připravena, že není.

Zajímavé je, že v dotaznících převládal kladný postoj k tomu, jestli děti homosexuálním párům svěřit. V kombinaci s reakcemi na předcházející otázku týkající se diskriminace se tak většina lidí přikláněla k odpovědi, že je jen otázkou času, kdy se společnost s tímto novým fenoménem vyrovná.

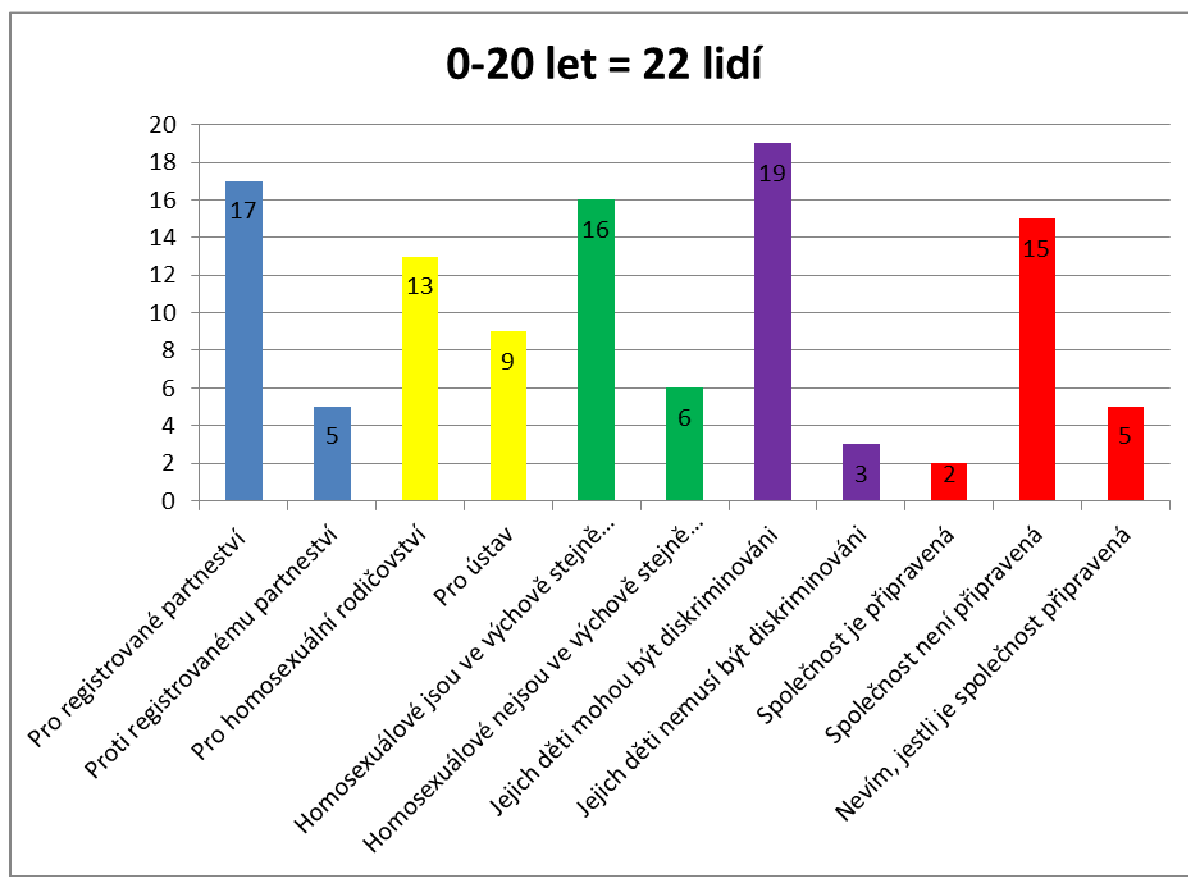
Více než polovina dotazovaných se pak zmiňovala o tom, že odkládání tohoto trendu k větší toleranci nevede. Osobně s tímto názorem souhlasím. Vezměme si například zákon o registrovaném partnerství, který byl po zavedení velmi silně odsuzován a kritizován většinou tehdejší společnosti. V dnešní době mohu (i na základě mého výzkumu) tvrdit, že se tato možnost stala dnes již zcela běžnou součástí života v naší společnosti.

9.3.6 Názory různých věkových kategorií

Nyní bych se ráda zaměřila nato, jak se liší pohledy na svěřování dětí gay a lesbickým párům napříč generacemi.

Věková kategorie 0-20 let

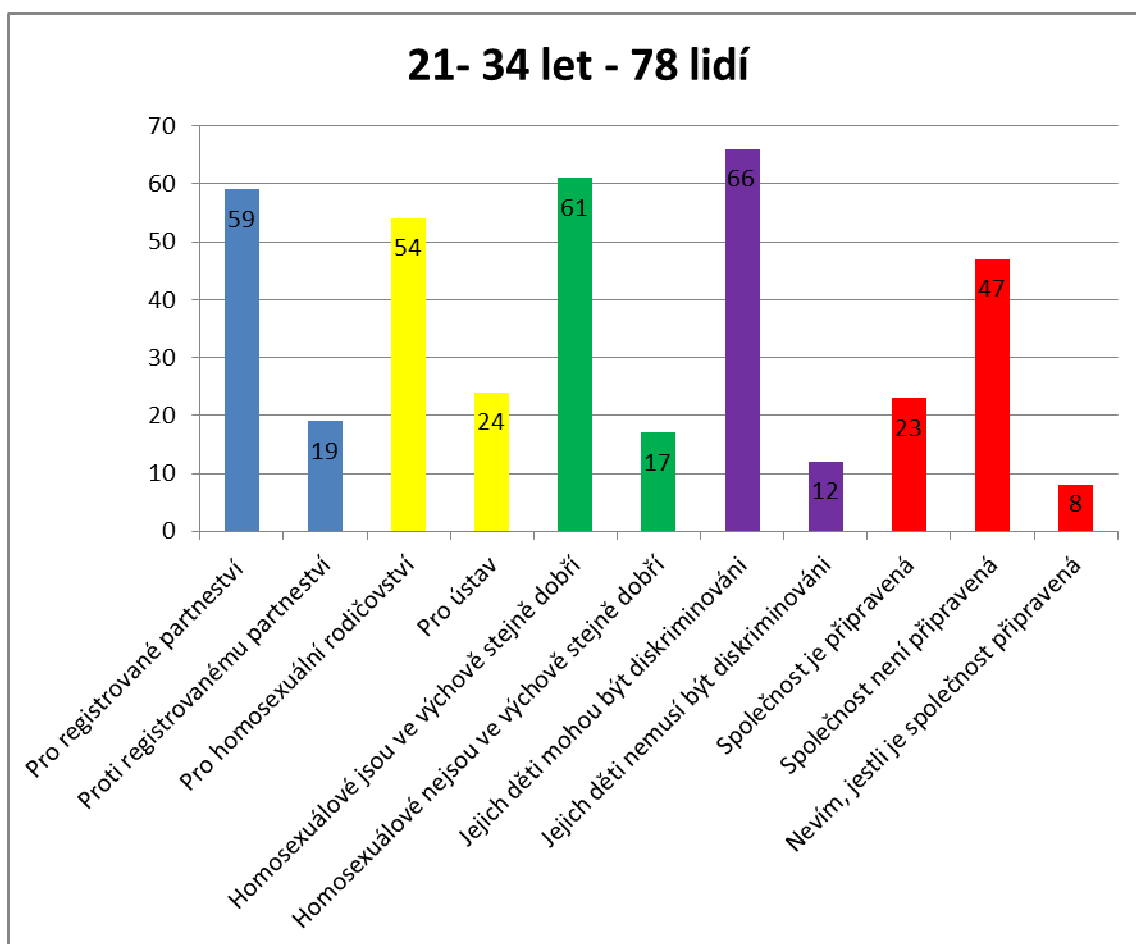
U respondentů do dvaceti let lze pozorovat vůči registrovanému partnerství velice otevřený přístup - celkem 17 z 22 dotazovaných toto partnerství schvaluje. Pokud jde o volbu mezi homosexuálním rodičovstvím a ústavní výchovou, ani zde není rozdíl v názoru zdaleka tak jednostranný. Převládá zde preference homosexuálních rodičů před vyrůstáním v ústavním prostředí, byť nad postojem společnosti a s tím spojenou diskriminací panují určité obavy.

Paradoxní je, že ač se 16 z 22 dotázaných domnívá, že homosexuální pár může dítě vychovat stejně dobře, nebo dokonce výrazně lépe, než pár heterosexuální, přesto se naprostá většina dotazovaných domnívá, že společnost na to ještě připravena není.

Věková kategorie 21-34 let

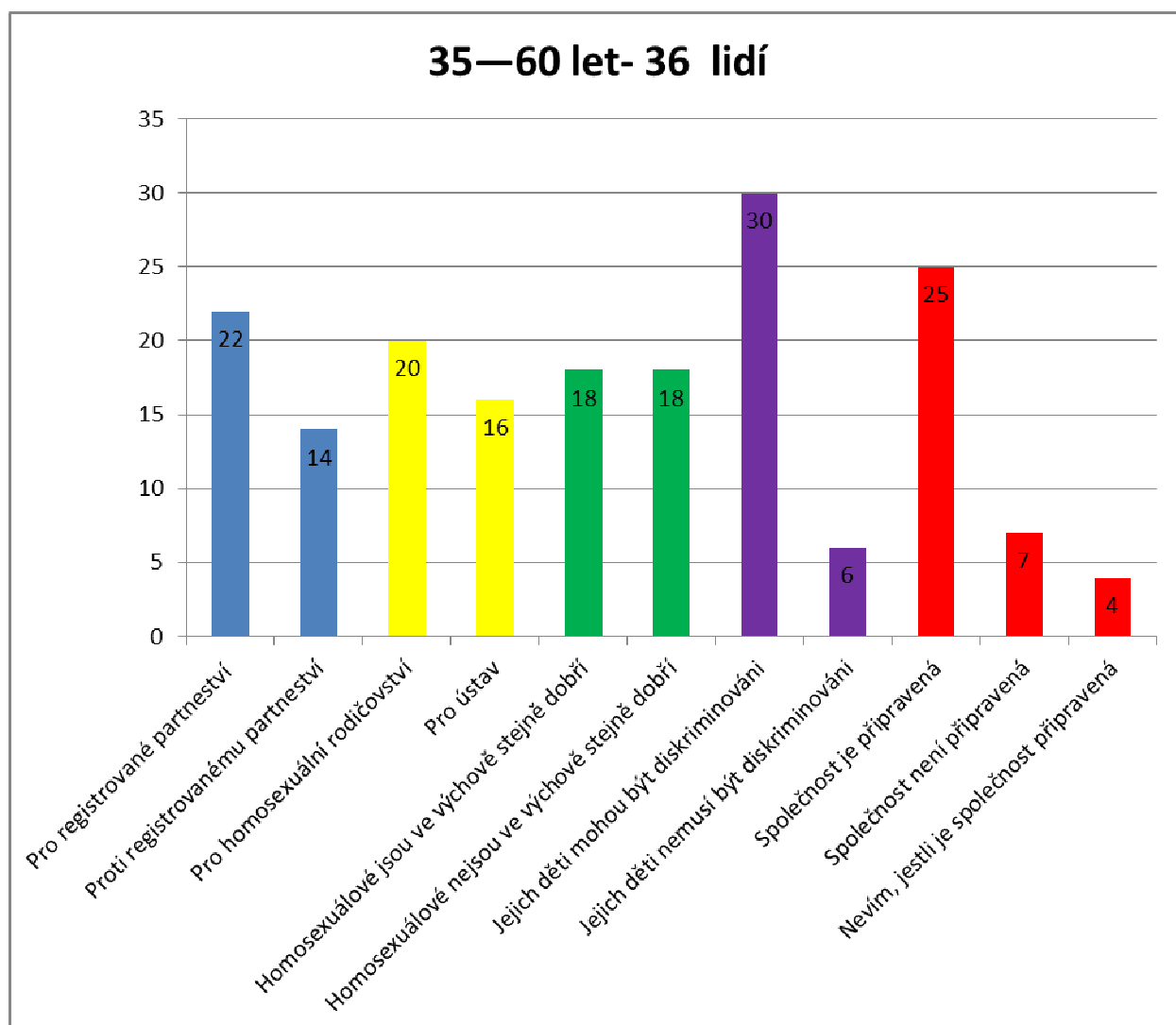
Tato věková skupina respondentů je nejpočetnější a působí nejtolerantněji. A to ať již jde o přístup k registrovanému partnerství, pohled na homosexuální rodičovství, či pohled na připravenost společnosti, kde se ve srovnání s ostatními věkovými skupinami poměrně dost lidí přiklání k tomu, že společnost na tuto variantu již připravena je. Svědčí o tom i procento respondentů, kteří si myslí, že homosexuální pár dokáže být stejně dobrými či lepšími rodiči než pár heterosexuální.

I zde je však patrný veliký strach z diskriminace, což opět nekoresponduje s pohledem na připravenost společnosti a s osobními názory na upřednostnění této výchovy před výchovou ústavní.

Věková kategorie 35-60 let

V této věkové kategorii jsou pohledy snad nejrozporuplnější. Rozdíly mezi názory pro a proti této problematice jsou zde ze všech cílových skupin největší. Dvacet lidí z 36 dotazovaných by se přiklánělo k homosexuálnímu rodičovství a 16 by dalo přednost raději ústavní péči. Rovněž odpovědi na otázku, zda si oslovení myslí, že homosexuální pár může být stejně dobrý či lepší než ten heterosexuální jsou vyrovnané. Polovina lidí se myslí, že ano, druhá polovina zase, že to možné není. Diskriminace se obává 30 dotázaných.

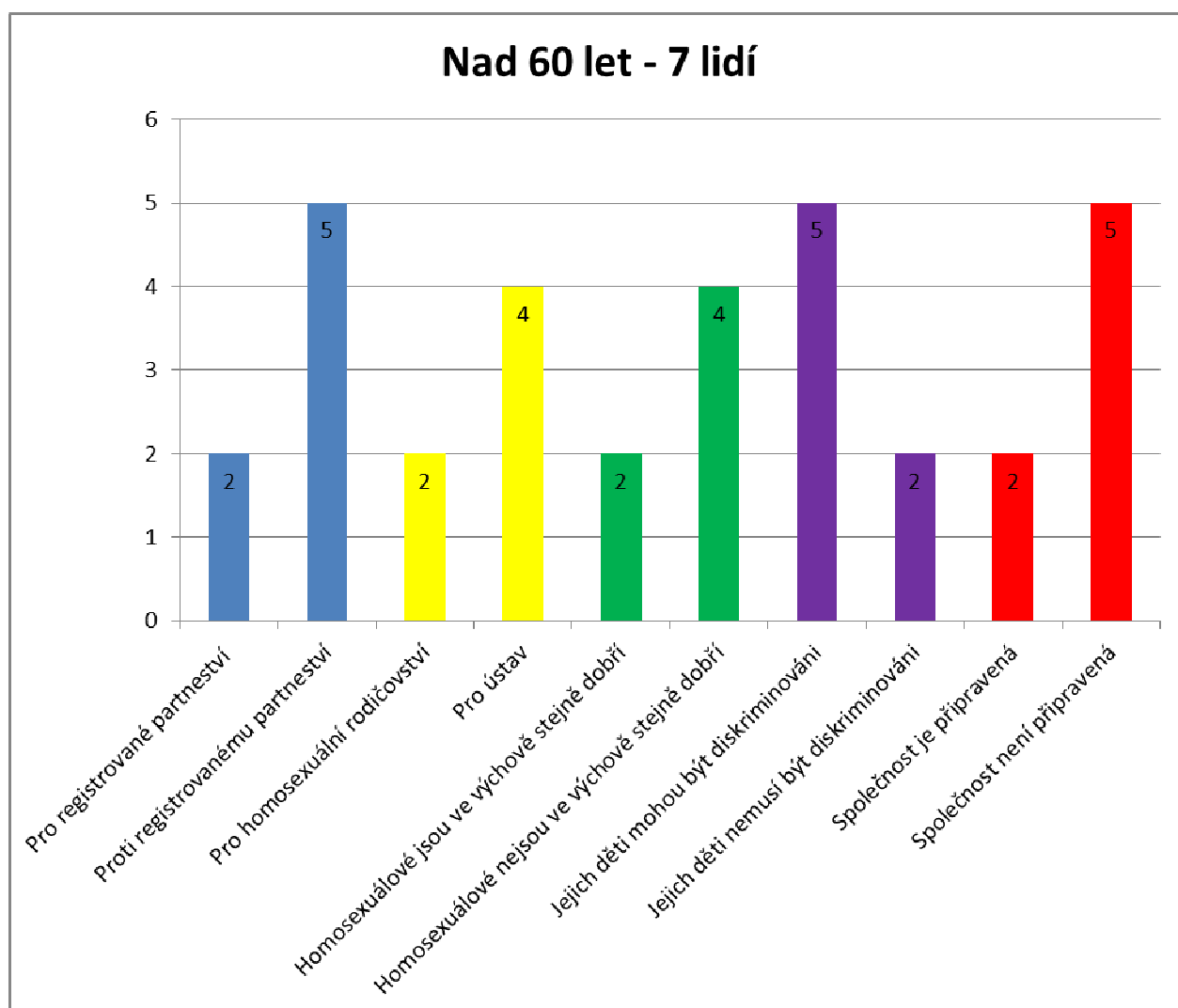

Nejzajímavější výsledek vykázala tato skupina u otázky týkající se připravenosti společnosti, kde navzdory předchozím výsledkům celých 25 osob odpovědělo, že si myslí, že

společnost připravena je. Zbylí 4 lidé pak neměli vyhraněný názor a 7 odpovědělo, že společnost připravena není.

Věková kategorie nad 60 let

U kategorie na nad 60 let se mi podařilo získat jen velmi malý vzorek sedmi lidí. Očekávala jsem, že výsledek bude jednoznačný, avšak i zde lze vidět, že starší generace - sice velmi pomalu – avšak přece začíná být tomuto trendu nakloněna.

Pět lidí ze sedmi dotazovaných se staví proti registrovanému partnerství, čtyři dávají přednost ústavní výchově a rovněž k názoru, že homosexuálové nemohou být stejně dobří

rodiče, se přiklání nadpoloviční většina dotázaných. Přesto jsou tu dva respondenti, kteří variantu homosexuálního rodičovství vítají, což mi ve zkoumaném vzorku nepřipadá zase až tak málo.

9.4 Reakce na diskusním fóru

Když jsem přemýšlela nad možnostmi, jak zajistit respondenty pro svůj dotazník, zkoušela jsem mimo jiné i různá diskusní fóra. Zdaleka nejzajímavější reakce na dotazník vznikla na fóru, které se primárně zabývá diskusemi o válkách a historii. Tamní komunita se skládá převážně z mužů ve věku 15 – 60 let.

Zatímco téměř všichni ostatní respondenti necítili potřebu svůj názor neanonymně a veřejně vyjádřit, tato komunita se zachovala jinak. Snad bez jediné výjimky se všichni dotazovaní do vznikající diskuse zapojili. Právě vysoký zájem o danou tematiku na fóru, které je primárně orientováno zcela odlišným směrem, mě zaujal. Do diskuse se zapojily řádově tři desítky lidí, v naprosté většině muži.

Názorová diskuse se velice brzy proměnila v hádku. Původně klidně reagující lidé začali vysvětlovat, proč je jejich názor správný a ty další ne.

Vznikly 3 základní názorové skupiny:

- 1) Proti homosexualitě nic nemám, ať si dělají, co chtějí. Měli by mít plná práva.
- 2) Proti homosexuálům nic nemám, ale rodina si musí uchovat tradiční model.
- 3) Soukromě ať si homosexuálové dělají, co chtějí, ale jinak ať svým chováním neovlivňují většinovou společnost.

Ad 1) Sice nejpočetnější, ale rozhodně ne nejvýraznější a nejsilnější skupina. Jejími představiteli byli především umírnění členové komunity. Až na výjimky cítili jen malou potřebu svůj názor veřejně obhajovat. Homosexualitu považují za vrozenou a pro společnost zcela neškodnou věc. Když došlo na argumentaci, obecně se obhajovali přítomností

homosexuality v celé živočišné říši. Tedy že homosexualita není nic špatného a nepřirozeného, ale naopak – že je součástí jednoho velkého světa. Není třeba homosexuály jakkoliv diskriminovat, protože diskriminace jakýchkoliv členů společnosti je špatná a její důsledky nutně musejí být negativní.

Ad 2) Názorově nejpočetnější skupina. Její vyjádření bylo dle mého názoru nejzajímavější, především kvůli obecnému způsobu argumentace a postupné shodě mezi většinou lidí, kteří tento názor zastávali. Ten byl sice možná spekulativní, ale rozhodně ne nezajímavý: Pokud tradiční model rodiny dokáže naučit homosexuála žít v heterosexuálním svazku (protože jej jednoduše považuje za obecně vítaný), pak stejně homosexuální model rodiny může heterosexuála vést k opaku. Pravdou je, že bez dlouhodobých výzkumů nelze s určitostí argumentovat ani pro tento názor, ani proti němu. Nutně bychom museli zavést následující hypotézu: Homosexuální výchova a heterosexuální výchova produkuje stejný podíl budoucích členů heterosexuálních i homosexuálních svazků.

Ad 3) Početně sice malá, ale velice hlučná skupinka lidí, která celou diskusi táhla a jítřila spory. I tato skupina sice byla alespoň částečně tolerantní, avšak zcela odmítala homosexualitu považovat za něco obvyklého. Odmítala vůči ní jakoukoliv formu podpory. Základním argumentem byla neužitečnost homosexuálů pro většinovou společnost – jednoduše nemohli zajistit pokračování vlastního rodu, resp. lidského pokolení, a proto byli v obecném měřítku pro společnost nepotřební. Někteří členové této skupiny také vyslovili několik extrémních názorů, a dokonce se objevilo pár názorů vyloženě nenávistných.

Překvapily mě, ani ne tak jednotlivé názory, jako samotná ohromná vůle k jejich vyjádření – k vytvoření obecné diskuse. Ač obecné klišé hovoří, že se jedná o téma velmi diskutované a poměrně hluboce známé, opak může být pravdou. Lidé cítili, že prostřednictvím mé práce mohou svůj názor dostat dále. Ať se v budoucnu zákonodárci rozhodnou pro jakoukoliv cestu, měla by jí předcházet dlouhá společenská diskuse.

9.4.1 Nejčastěji zastoupené a nejzajímavější názory z dotazníků

Otázka: Dali byste přednost homosexuálnímu rodičovství nebo ústavní výchově (tzn. dětskému domovu)? Uveďte, prosím, i důvod.

Argumenty pro homosexuální rodičovství:

- individuální výchova, čili výchova malou skupinou lidí, je vždy užitečnější, osobitější a vřelejší než výchova kolektivem či nějakým speciálním pedagogickým sborem
- dítě se cítí jako v normální rodině
- rodičovská láska nezávisí na pohlaví
- raději svěřovat děti ženám než mužům, dávat například kojence mužům není dobré, mužům svěřovat raději jen starší děti nad pět let
- homosexuální rodičovství je hlubší a nekončí tím, že dítě dospěje, lepší mít nějaké rodiče než žádné
- pokud se homosexuálové rozhodnou dítě vychovávat, nemělo by se jim v tom bránit, dobře vědí, proč dítě chtějí a umějí si ho náležitě vážit
- děti často vyrůstají jen s jedním pohlavím (máma, babička), důležité je, aby měly někoho, kdo jim vytvoří domov, kam se budou moci vracet a cítit pocit domova, přijít s problémem a podělit se o úspěchy
- to, jestli jsou rodiče špatní nebo dobří, nezávisí na jejich sexualitě
- lepší nestandardní rodina než ústavní péče, kde děti soupeří s ostatními o přízeň vychovatelky

Dále bych ráda upozornila i na názor, který podle mě pramení spíše z neinformovanosti společnosti. Několik lidí například v dotazníku vyplnilo, že by se přikláněli k homosexuálnímu rodičovství jen z důvodu lepšího materiálního zabezpečení dítěte. Myslím si, že pokud jde o ústavní výchovu, tak materiálně děti rozhodně nestrádají.

Naopak mě překvapilo, kolik názorů svědčí o tom, že o dané problematice respondenti vědí více, než jsem očekávala. Například, že problém nevidí v nedostatku rodičů, ale v nedostatku právně volných dětí, které není možné do náhradních rodin umístit.

Argumenty pro ústavní prostředí:

- homosexuální prostředí je defektivní a není přirozené, není důvod proč mu děti vystavovat
- homosexuální rodičovství může mít negativní vliv na dětskou psychiku nebo sexualitu
- poptávka po dětech z dětských domovů je dost naplněná - není důvod, proč by měla být zvyšována ještě homosexuálními páry, problémem je zdlouhavé adopční řízení, nikoliv nedostatek volných rodičů
- zejména u mužských párů dávat přednost ústavní výchově, strach ze špatného zacházení s dětmi
- ústavní výchova je lepší, dítě pak nemá zmatek v rolích
- v ústavní péči je menší riziko, že se dítě stane terčem posměchu a šikany
- v ústavu existuje ještě šance na to, že z něj bude dítě umístěno do klasického heterosexuálního svazku
- dítě s homosexuálními rodiči se bude špatně zařazovat do kolektivu
- vliv homosexuálního páru zanechá následky na výchově dítěte a ty jsou nepříznivé pro jeho psychiku

- homosexualita není pouze vrozená, ale částečně i získaná, tzn. otevřená sexualita mezi stejno-pohlavními rodiči nepůsobí na dítě dobře
- ústav je přirozenější stav než vyrůstat s homosexuálními rodiči
- ústavní výchova je výchova profesionály na rozdíl od homosexuálního svazku

V dotaznících se též několikrát objevuje odpověď, že respondenti nemají vytvořen vlastní názor nato, jak ústavní výchova vypadá a ani představu, jak by vypadalo homosexuální rodičovství. Hned několik respondentů též zdůrazňuje, že by při jejich rozhodování záleželo na individuální situaci.

Otázka: Myslíte si, že homosexuálové mohou být stejně dobří rodiče jako heterosexuální pár? Myslíte si, že by mohli dát dítěti něco, co heterosexuální rodiče ne? (Uved'te, prosím, i důvody)

Argumenty pro „stejně dobří rodiče jako heterosexuální pár“:

- pokud je dítěti situace dobře vysvětlena, neměl by nastat problém a mohou být určitě stejně dobrými rodiči jako heterosexuální pár
- děti homosexuálů budou tolerantnější vůči věcem, které většinová společnost považuje za nenormální, tolerance k menšinám
- mohou dítěti předat vrozený talent, který bývá u homosexuálů výraznější
- zda je člověk dobrý nebo špatný rodič nezávisí na jeho orientaci
- navíc mohou dát svěží pohled na svět, méně upjatosti a více pochopení
- těžce vydobytého dítěte si dokážou více vážit a více se mu věnovat
- vyšší odolnost a vyrovnávání se s poznámkami okolí

- záleží na řadě dalších faktorů (povaha jednotlivých členů rodiny, způsob výchovy, vliv prostředí, společenské postavení aj.)
- homosexualita není nemoc, ani není přenosná, to, co dítěti mohou předat, závisí na IQ páru, ne na sexuální orientaci
- děti se dokáží lépe vyrovnávat s tlakem, jsou odolnější a více empatické
- homosexuálové rodičovství lépe zvažují, a pokud nemají touhu dítě mít či vychovávat, prostě ho nemají - můžeme též říci, že dětské domovy nenaplnily homosexuální páry
- dítě nebude o nic ochuzeno, bude mít lásku dvou rodičů a rodinné zázemí, což je to, co děti potřebují
- dítě, které by vyrostlo s homosexuálními rodiči, by bylo určitě zbaveno předsudků a bylo by sociálně zralejší a odolnější

Argumenty pro „ne stejně dobří rodiče jako heterosexuální pár“:

- výchova homosexuály může mít vliv na psychiku dítěte – jiné děti se budou posmívat apod.
- většinou se bude jednat o děti z ústavů, které potřebují často mnohem více péče, a tady by byl problém u výchovy dvěma muži - ti se nedokáží věnovat např. Vojtově cvičení apod.
- mohou být stejně dobrými rodiči, ale společnost nato není připravena, ublížilo by to dítěti
- děti získají celoživotní pocit, že jsou jiné než ostatní - odstrkování, šikana, výsměch, ...
- získají zdeformovaný pohled na normalitu vztahu a sexuální orientaci, zmatení a vnitřní nejistotu
- chaos v tom, že má dva otce či dvě matky, a jiní otce a matku

- dítě se učí i nápodobou dle vzoru homosexuálních rodičů, bude považovat svazek lidí stejného pohlaví za normální a není vyloučeno, že by tento model děti později uplatňovaly i ve vlastních vztazích
- děti spíše ztrácejí, než získávají – kvůli předsudkům společnosti
- stejně dobří mohou být, ale nemohou dát nic navíc oproti heterosexuálnímu páru
- pro dítě je frustrující pochopit, který vzor je který, respektive, který přísluší kterému pohlaví
- zejména pak v pubertě, kdy si dítě uvědomí, že mezi jeho rodiči je sexuální vztah, považovaný většinou společností za nevhodný

***Otázka: Mohou být podle Vás děti homosexuálů nějak diskriminované ve společnosti?
(Uved'te prosím i příklady.)***

Argumenty pro možnou diskriminaci ve společnosti:

- pokud budou rodiče heterosexuálové homosexualitu odsuzovat a říkat svému dítěti, že je to špatné, tak pravděpodobně k diskriminaci dojde
- nejde ani tak o diskriminaci jako spíše o nevhodné posměšky, nejvýraznější asi za základní škole - např. „Kdo hraje u vás doma tátu a kdo mámu?“
- ještě pořád žijeme v hodně konzervativní společnosti, které stále trvá zvyknout si na homosexuální páry, a ještě déle ji bude trvat, než si zvykne na homosexuální páry s dětmi
- diskriminace ano - hrozí u všeho, co je nezvyklé
- diskriminace ano hlavně na ZŠ, ale i v MŠ, na střední škole už snad ne
- společnost je stále ještě nedostatečně informována, takže ano
- diskriminace závisí na postoji dospělých - př. nebudou pouštět své děti do rodiny s homosexuály na návštěvu - děti tak budou zažívat stejnou diskriminaci jako jejich rodiče

- nezájem od prarodičů, kteří se nesmířili se sexuální orientací svých potomků
- spousta dospělých lidí stále nahlíží na homosexualitu jako na nemoc čí něco nepatřičného, takže diskriminace určitě hrozí
- může jít o spiknutí s ostatními až po vyřazení ze společenského života
- záleží na vzdělání osob, které se vyskytují v okolí a na prostředí (město, vesnice)
- problém hlavně u starší generace, než si zvykne a přizpůsobí se tomuto trendu, ještě to potrvá
- problém i s narážkami učitelů - záleží jak se k tomu učitelé postaví a zareagují, když třeba mají děti psát slohovou práci na téma rodiče
- děti homosexuálů mohou být ve škole mnohem více diskriminované než ty z dětských domovů - z dětských domovů chodí do školy většinou více dětí, oproti tomu dítě homosexuálů by bylo na narážky spolužáků samo, snadno se stane terčem šikany

Argumenty proti možné diskriminaci ve společnosti:

- dnes už snad diskriminace nehrozí kromě rasisticky a podobně zaměřených skupin
- čím běžnější bude svěřování dětí homosexuálům, tím více a dříve bude tento jev akceptován ve společnosti
- záleží na povaze dítěte, silné dítě si z toho dovede udělat i přednost a být v kolektivu oblíbené
- diskriminace hrozí jako u jakéhokoliv dítěte, které nějak vybočuje a odlišuje se - z důvodu pleti, národnosti, víry apod.
- jde jen o počátek, společnost si brzy zvykne (stejně tak byly dříve odsuzovány např. svobodné matky)

- mohou být diskriminované, ale nemusejí - záleží na tom, jestli se dostane do kolektivu, kde se rodinné prostředí probírá na veřejnosti a jestli bude schopno vysvětlit, že ono to má jinak, aniž by tím bylo nějak poznamenáno

Ale to se týká i třeba dětí z rozvedeného heterosexuálního rodičovství. Stigmatizovat lze cokoli, co jedinci i společnost dovolí, aby stigmatizováno bylo.

10. NÁZORY HOMOSEXUALNĚ ORIENTOVNÝCH MUŽŮ A ŽEN

Na tomto místě bych ráda uvedla několik kazuistik a názorů homosexuálů, abychom se na problematiku mohli podívat také z druhé strany. Uvědomuji si, že vzorek je v tomto případě velmi malý, ale i tak se pokusím získat alespoň nějaký zpětný názor a informace o tom, nakolik by tato možnost byla přínosem pro samotné homosexuály.

Upozorňuji, že veškeré osobní údaje uvedených osob v následujících kazuistikách byly změněny z důvodu zachování mlčenlivosti.

10.1 Pohled homosexuálních žen

Na tomto místě bych ráda upozornila na problematiku a pohled lesbických párů v České republice, které by si děti rády osvojily, avšak legislativa v Česku jim tuto možnost nedovoluje. Podle zákona o registrovaném partnerství nadále platí, že je-li rodičem jeden z partnerů, zůstává i po vstupu do partnerství nadále samostatně posuzovaným rodičem svého dítěte. To tedy v praxi znamená, že vstup do partnerství nemá za následek omezení rodičovských práv této osoby. Registrované partnerství není rovněž překážkou pro svěření dítěte, které pochází z předchozího heterosexuálního svazku do výchovy partnera, který je rodičem.

Problém je však v tom, že pokud se v registrovaném partnerství tomu, kdo je rodičem, něco stane, jeho partner nebude mít na dítě absolutně žádný nárok. Dítě bude svěřeno do péče prarodičů, příbuzných nebo umístěno do dětského domova. To, že partnerka matky strávila s dítětem mnohdy i desítky let, nemusí být směrodatné.

Pokud jde o osvojení dítěte registrovanými partnery či jedním z partnerů - tato forma je během trvání partnerství zakázána. Jak již bylo řečeno, jedna z definic adopce totiž zní: „Při osvojení přijímají manželé či jednotlivci za vlastní opuštěné dítě a mají k němu stejná práva i povinnosti jako by byly jeho rodiče.“²⁸

Problém je v tom, že v této terminologii není registrované partnerství považováno za manželství, proto jediná možnost, jak mohou tyto páry o dítě zažádat, je učinit tak jako jednotlivec, ještě před uzavřením registrovaného svazku.

„V minulosti mnozí sexuologové svěřování ústavních dětí do adopce či pěstounské péče homosexuálům nedoporučovali. Jako důvod uváděli, že v takovéto „rodině“ chybí člen jednoho pohlaví a dítě má znesnadněnou situaci se svou sexuální identifikací. Tento názor se později ukázal jako neopodstatněný a řada odborníků z něj postupně opustila.“²⁹ Když se nad tím zamyslíme z jiného pohledu, zdají se být tyto pokusy v bránění adopci zbytečné.

Z biologického hlediska mají ženy mnohem výhodnější postavení než muži. I bez adopce pro ně existuje řada možností, jak mít potomka. Dost často se stává, že žena z lesbického svazku se „obětuje“, dítě zplodí s nějakým mužem, zůstane svobodnou matkou samoživitelkou a potomka vychová se svojí přítelkyní. Pokud je pro ni nepřijatelný fyzický kontakt s mužem, stačí požádat kamaráda, aby s ní navštívil kliniku pro umělé oplodnění. Musí tak však učinit před vstupem do registrovaného partnerství.

V některých státech je povoleno umělé oplodnění svobodných žen. V takových případech využívají lesbické ženy možnosti spermobanky. V České republice je tato možnost státem zakázána.

Jak bylo již zmíněno, existuje několik možností, jak si ženy potomka i přes překážky v adopci mohou pořídit. Náš stát však obě tyto formy náhradní rodinné péče u lesbických párů zakazuje, přestože dětské domovy a kojenecké ústavy jsou stále plné dětí.

²⁸ AUTORSKÝ KOLEKTIV. *Průvodce náhradní rodinnou péčí*. Praha: Středisko náhradní rodinné péče, 2007, str. 10

²⁹ JANOŠOVA, P. *Homosexualita v názorech současné společnosti*. Praha: Karolinum, 2000, str. 203

Z mého pohledu není velký rozdíl mezi tím, jestli dítě vyrůstá s jednou matkou (po rozvodu u nás zcela běžný postup, zde dítěti často chybí otcovský vzor, protože otec dítěte nejeví zájem) nebo se dvěma matkami, které ho, teoreticky, zahrnují dvakrát tak velkou mateřskou láskou a péčí. Mužský vzor má přeci dítě možnost získat z blízkého okolí (učitel ve škole, dědeček, kamarádi matky...atd.)

Pokud jde o vymezení vztahu mezi osvojitelem a osvojením dle zákona o rodině: „Osvojením vzniká mezi osvojitelem a osvojencem takový poměr, jaký je mezi rodiči a dětmi a mezi osvojencem a příbuznými osvojitele poměr příbuzenský. Osvojitelé mají rodičovskou zodpovědnost při výchově dětí“ Ani v této definici nevidím problém pro osvojení dvěma ženami. Problém je zřejmě v tom, že dnešní společnost nedokáže chápat rodiče jinak než otce a matku. Proč by nemohli být rodiči dvě matky? Nikdo z nich přece na sebe nemusí vzít roli otce, stačí dostatek mužských impulzů z vnějšího světa a dítě v tomto směru nestrádá.“³⁰

Rodina má totiž hlavní a nezastupitelné místo při výchově dětí. Působí nejen jako filtr pro přijímání a zpracování vlivů z vnějšího prostředí, ale zároveň ukazuje dítěti první vzorce chování, podle nichž si vytváří vlastní identitu a sebepojetí.

Zároveň souhlasím s tvrzením, které zastává Matějček ve svých knihách - sám sice zastává tradiční model rodiny, ale zároveň říká, že dítě samo přijímá za rodiče toho, kdo se k němu mateřsky a s láskou chová, nikoliv toho, kdo se chová odmítavě a k němuž je vázán pouze faktem zrození. „Základním pocitem citového vztahu je uspokojení základní psychické potřeby bezpečí a jistoty. Kojit a krmit dítě je možné bez lásky – dávat dítěti pocit důvěry, opory a jistoty však bez lásky nejde.“³¹

Musím také opět zmínit fakt, že jednou z podmínek adopce dle zákona č 94/1963, o rodině je, že před rozhodnutím soudu o osvojení (či neosvojení) musí uplynout nejméně tři měsíce, během kterých zájemce pečuje o dítě na své náklady. Myslím, že během této doby by

³⁰ ZÁKON Č. 94/ 1963 Sb., o rodině (ve znění pozdějších předpisů), § 63

³¹ MATĚJČEK, Z. *Náhradní rodinná péče*. Praha: Portál, 1999, str.61

bylo možné lesbický pár sledovat a zjistit či ujasnit si, zda jsou partnerky schopny spolu dítě vychovávat.

Při rozhodování o svěření dítěte je nutné uvědomit si, že dětská psychika je ústavní výchovou ovlivněna velmi negativním způsobem. Často zde dochází k ne zrovna ideálnímu vývoji dětí. Podle mého názoru získá dítě potřebné množství lásky spíše u lesbického páru než od jedné vychovatelky v dětském domově, která má navíc na starosti děti hned několik.

Zdena, Kazuistika č. 1

Rodinná anamnéza

Zdena vyrůstala v tradiční rodině. Říká, že rodiče byli a jsou příliš konzervativní. Vtahy mezi ní a rodiči jsou napjaté, avšak vycházejí spolu a stýkají se.

Osobní anamnéza

Nyní je jí 34 a má desetiletou holčičku, která se jí narodila s přítelem, se kterým v době od 23 do 27 let žila. Svoji orientaci dlouho zapírala, ale vztah nefungoval, takže došlo k rozchodu. Holčičku nyní vychovává Zdena se svou přítelkyní a dívka je v kontaktu i s otcem dítěte, se kterým malá pravidelně tráví dvě odpoledne v týdnu, takže o mužský vzor připravena není. Rodiče mají dobrý vztah a dívce situaci důkladně vysvětlili, takže na poznámky od spolužáků i okolí dokáže dobře reagovat. Děvče se zdá být v psychické pohodě.

Pohled na homosexuální rodičovství

Homosexuální rodičovství Zdena podporuje, protože ze své zkušenosti si nemyslí, že by homosexuální pár nemohl nabídnout dítěti stejný druh lásky a podpory jako ten heterosexuální. Navíc upozorňuje i na to, že osoba opačného pohlaví nemusí dítěti chybět a může být zastoupena jiným mužským vzorem.(dědeček a podobně).

Jana, Kazuistika č. 2

Rodinná anamnéza

Jana vyrůstala od svých tří let v dětském domově, otec byl ve výkonu trestu a ani on ani matka o Janu nejevili zájem.

Osobní anamnéza

Nyní je jí 28, ve 20ti letech u ní došlo ke comingoutu. V současné době je bez partnerky, ale do budoucna by o adopci uvažovala. U nás je adopce homosexuálními páry zakázána, takže by možná zvolila variantu osvojit si dítě jako samostatná fyzická osoba bez registrovaného partnerství.

Pohled na homosexuální rodičovství

Jana vyrostla v dětském domově a ze svého úhlu pohledu by se rozhodně přikláněla k tomu vyrůstat raději s homosexuálními rodiči.

10.2 Pohled homosexuálních mužů

Michal, Kazuistika č. 3

Rodinná anamnéza

O své sexuální orientaci se ujistil v šestnácti letech. Asi o rok později se svěřil rodičům, ale otec toto zjištění neunesl a Michal ve vyhrocené situaci odešel z domova. Od 17ti let žije mimo rodinu. Vztahy s rodiči jsou narušené, navštěvuje je přibližně dvakrát do roka.

Osobní anamnéza

Michal byl v období dospívání psychicky nevyrovnaný a trpěl depresemi. Často střídal partnery, ale střední školu vystudoval bez větších obtíží. Po odstěhování od rodičů se

postupně dostal do psychické pohody. V tuto chvíli je Michalovi 26 let a žije se stálým partnerem, se kterým je nyní třetím rokem

Pohled na homosexuální rodičovství

Pokud jde o rodičovství, tak sám o dětech zatím neuvažuje a na variantu osvojení a pěstounské péče by v tuto chvíli nepřistoupil, ani kdyby tato možnost existovala. Na tuto variantu se však dívá jako na dobrou příležitost pro homosexuální páry a neodsuzuje ji. Myslí si, že pokud se homosexuální pár pro tuto možnost rozhodne, tak dokáže dítě zahrnout láskou a vytouženého dítěte si o to více vážit. Nemyslí si, že by hrozil negativní dopad na zdravý vývoj dítěte a též upozorňuje na to, že mnoho dětí vyrůstá jen s osobami stejného pohlaví (matka, babička) nebo pouze s matkou či otcem.

Aleš, Kazuistika č. 4

Rodinná anamnéza

Alešovi je 37 let a svou orientaci dlouho dobu zapíral. Se svými rodiči Aleš udržoval a stále udržuje dobré vztahy a cítí jejich podporu.

Osobní anamnéza

Ve 22 letech se dokonce oženil a s manželkou zplodil syna, kterému je dnes 17 let. V manželství ale nebyl spokojen a ve 30ti letech se rozvedl. Syn zůstal v péči matky. S dítětem i s jeho matkou byly po rozvodu vztahy zpřetrhané. V současné době má již pět let stálého partnera.

Pohled na homosexuální rodičovství

Svého syna by si vzal Aleš do péče rád, kdyby to situace vyžadovala. Sám si však dítě neosvojil ani nevzal do pěstounské péče. Tuto variantu a možnost též podporuje stejně jako předchozí respondent. Myslí si, že tuhle šanci by spíše využily lesbické partnerky.

David, Kazuistika č. 5

Rodinná anamnéza

Davidovi je 45 a se svou rodinou měl od počátku komplikované vztahy. Comingout situaci ještě zkomplikoval.

Osobní anamnéza

Se svoji orientací se nikdy netaji, avšak z počátku si s ní sám nebyl jistý. Měl několik partnerek a až ve svých 26 letech definitivně přistoupil na to, že ho přitahují muži. Od rodičů se odstěhoval ve svých 25 letech po vystudování VŠ ekonomického směru. Nyní žije v trvalém partnerství s mužem více než deset let, avšak registrovat se nenechal.

Pohled na homosexuální rodičovství

Problém nevidí v přeplněných ústavech, ale v dlouhém předadopčním šetření a problémovém umístění dětí z dětských domovů i do rukou heterosexuálních párů. Bezdětný pár čeká pět let i více než jim je dítě svěřeno. Proto si myslí, že rozšíření možnosti o homosexuální rodiče by situaci s ústavní péčí neřešilo. Sám za sebe by si dítě s partnerem do péče nevzal.

Uvědomuji si, že vzorek homosexuálů je příliš malý a že kazuistiky jsou vzhledem k citlivosti zvoleného tématu příliš obecné. I přesto si troufám vyslovit názor, že zatímco muži by o jakékoliv formě náhradní rodinné péče spíše neuvažovali, ženy naopak ano.

Stejně tak je tomu u heterosexuálních párů, u kterých si dítě spíše osvojí manželé či samostatná fyzická osoba, a to spíše žena, než muž.

11. ZÁVĚR

Ve své diplomové práci jsem se pokusila nastínit, jak na svěřování dětí do rukou homosexuálním párům pohlíží veřejnost a zda je na tuto skutečnost v dnešní době již připravena. Dále pak zkoumám, jaké by to přineslo změny, a také, jak se na tuto alternativu dívají samotní homosexuálové. Cílem práce bylo poukázat na případné klady a zápory této varianty.

Během výzkumu jsem se setkala s mnoha odlišnými pohledy. Objevily se názory kladné i záporné, ale, jak ukázaly otevřené otázky z dotazníků, poměrně dost lidí vyhraněný názor ani nemělo. Obzvláště zajímavé bylo srovnání názorů napříč věkovými kategoriemi a rozdíly mezi názory lidí ve městech a na vesnicích.

Ve výsledku lze říci, že registrované partnerství je dnes naší většinovou společností považováno za běžný jev a více než polovina dotazovaných by klidně dítě svěřila například do rukou lesbického páru. Ke svěření dítěte mladšího pěti let do péče dvěma mužům však mělo výhrady velké procento dotazovaných.

Velká část respondentů z řad příznivců i odpůrců náhradní péče vyjádřila velikou obavu z toho, že soudobá společnost na tuto alternativu zatím není připravena a zároveň upozornila na problém diskriminace, která je v naší společnosti spojována s čímkoliv netradičním, čímž se potvrdila jedna z mých hypotéz. Zastánci ovšem jedním dechem dodávají, že vždy musí jít někdo v čele a být průkopníkem, přičemž diskriminace podle nich hrozí stejně tak dětem vyrůstajícím pouze s jedním rodičem, či dětem z dětských domovů.

Z dalších odpovědí dále vyplývá, že ženy jsou ke svěřování a k možnosti vyrůstání dítěte mimo ústavní prostředí nakloněny více, než muži. Obdobně je pak tato problematika na vesnicích hodnocena přísněji než ve městech.

Třetí hypotéza se také potvrdila. Respondenti ve věku 21-34 let byli ze 76 % pro registrované partnerství a z 69 % pro homosexuální rodičovství. Dotazovaní ve věku 60+ byli pro registrované partnerství z 28 %, stejně tak, jako pro homosexuální rodičovství. To ve

výsledku znamená, že pro homosexuální rodičovství i pro registrované partnerství jsou spíše respondenti středního věku, na rozdíl od respondentů v pokročilém věku, kteří tuto možnost z větší části odmítají.

Ukázalo se, že tato problematika je nosným tématem pro diskusi, ať už prostřednictvím dotazníků, či na diskusním fóru, kde se mezi zastánci a odpůrci homosexuálů rozpoutala vášnivá debata. V každém případě je jasné, že toto téma nechává jen málo koho chladným. Nicméně samotné uzákonění nějaké z forem náhradní rodinné péče ve prospěch homosexuálů (pokud k němu vůbec dojde) má před sebou ještě hodně dlouhou a trnitou cestu.

Musím přiznat, že argumenty příznivců i odpůrců této varianty jsou velmi silné a sama jsem u této otázky ještě nedospěla k jednoznačnému názoru. Zároveň doufám, že společnost a postoje lidí v ní samy ukáží, co je pro děti nejlepší a čemu bychom se naopak měli vyhnout. Svět se vyvíjí a my můžeme jen sledovat, jak se mění názory lidí, zákony nebo přístup k homosexuálním párům. Rozhodně bychom neměli zapomenout na zákony o svobodě lidských práv a neměli bychom na člověka pohlížet skrze prsty jen kvůli tomu, že nám nesedí do tabulek. Každý člověk je originál a má nárok na svobodu projevu a celkově na svoji vlastní volbu. Těmito slovy bych chtěla ukončit svoji diplomovou práci a přimět čtenáře k zamyšlení nad tímto tématem. Zároveň by si měli položit také otázku: „Nemáte i Vy něco, čím se odlišujete od ostatních, a narážky na tuto odlišnost jsou Vám nepříjemné a vyčleňují Vás z běžného života? Neměli bychom dát každému šanci a neodsuzovat ho předem?“

PŘÍLOHY:

Příloha 1:

Dotazník k realizaci výzkumného šetření

Děkuji Vám všem, kteří jste se dobrovolně rozhodli vyplnit tento dotazník. Jsem studentkou Husitské teologické fakulty Univerzity Karlovy oboru Husitská teologie v kombinaci s psychosociálními studii. Všechny údaje, které vyplníte, budou použity v praktické části mé diplomové práce s názvem „Homosexualita a pohled veřejnosti na svěřování dětí do péče homoparentálních rodin“. Jak již název napovídá, dotazník se týká názoru společnosti na svěřování dětí do péče homosexuálním párům a dále názorů na tyto páry jako takové. Vaše odpovědi mi budou významnou pomocí.

Touto problematikou jsem se rozhodla zabývat, protože téma svěřování do péče homosexuálním párům se stalo znovu aktuálním po zavedení institutu tzv. registrovaného partnerství. Jedná se tedy o aktuální společenské téma, které nelze přehlížet. Cílem práce není pouze zjištění postoje společnosti k homosexuálním párům, resp. rodinám, ale také se co nejvíce přiblížit samotnému tématu začleňování dětí do těchto svazků. Vyplnění dotazníku je zcela anonymní a zabere přibližně tři až pět minut. Získané údaje budou využity pouze pro účely dané diplomové práce.

Předem děkuji za Váš čas.

Hana Závůrková

autorka dotazníku

Dotazník zaměřený na pohled veřejnosti na svěřování dětí do péče homosexuálním párům

Odpověď, se kterou se ztotožňujete, označte kroužkem. Pokud Vám nevyhovuje ani jedna z nabízených možností, popište svůj názor vlastními slovy. Není-li dána varianta, potom dopište odpověď na otázku.

1. Kolik je Vám let?

2. Jste z města nebo z vesnice?

Město

Vesnice

3. Jste věřící?

Ano

Ne

4. Jste PRO registrované partnerství?

Ano

Ne

Nejsme si jistý/á

5. Dali byste přednost homosexuálnímu rodičovství nebo ústavní výchově? (Uvedte prosím i důvod)

6. Jakou formu náhradní rodinné péče byste svěřili homosexuálním párům?

- Nejsm pro svěřením do jejich péče
- Adopce
- Pěstounská péče
- Adopce i pěstounská péče

7. Myslíte si, že homosexuálové mohou být stejně dobří rodiče jako heterosexuální pár?

Myslíte si, že by mohli dát dítěti něco, co heterosexuální rodiče ne? (Uveďte prosím i důvody)

-
-
-

8. Myslíte si, mohou být děti homosexuálů nějak diskriminované ve společnosti? (Uveďte prosím i příklady)

-
-
-

9. Myslíte si, že je společnost na možnost adopce či pěstounské péče homosexuály připravená?

- Ano
- Ne
- Nevím

Příloha 2:

Zákon o registrovaném partnerství

ZÁKON

ze dne 26. ledna 2006

o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

ČÁST PRVNÍ

Registrované partnerství

Hlava I

Obecné ustanovení

§ 1

(1) Registrované partnerství je trvalé společenství dvou osob stejného pohlaví vzniklé způsobem stanoveným tímto zákonem (dále jen "partnerství").

(2) Partnerem se v tomto zákoně rozumí osoba, která uzavřela partnerství.

Hlava II

Vznik partnerství

§ 2

(1) Partnerství vzniká projevem vůle dvou osob stejného pohlaví činěným formou souhlasného svobodného a úplného prohlášení těchto osob o tom, že spolu vstupují do partnerství (dále jen "prohlášení").

(2) Osoby vstupující do partnerství činí prohlášení osobně před matričním úřadem¹) v kraji, který je podle místa trvalého pobytu alespoň jedné z osob vstupujících do partnerství příslušný k přijetí prohlášení (dále jen "příslušný matriční úřad"). Příslušné matriční úřady stanoví vyhláškou Ministerstva vnitra (dále jen "ministerstvo").

(3) Není-li žádná z osob přihlášena k trvalému pobytu na území České republiky, je příslušným matričním úřadem úřad pověřený vedením zvláštní matriky.

(4) Jsou-li pro to závažné důvody, příslušný matriční úřad může na žádost osob vstupujících do partnerství povolit, aby prohlášení přijal jiný příslušný matriční úřad.

(5) Příslušný matriční úřad přijímá prohlášení na místě, které k tomu určí.

§ 3

(1) Prohlášení se činí před matrikářem²) na základě otázky, položené osobám vstupujícím do partnerství, zda chtějí spolu vstoupit do partnerství.

(2) Dříve, než učiní prohlášení, osoby vstupující do partnerství výslovně uvedou, že jim nejsou známy okolnosti vylučující vstup do partnerství.

(3) O prohlášení se sepíše protokol, který podepisují

- a) osoby vstupující do partnerství,
- b) matrikář,
- c) tlumočník, je-li jeho přítomnost k prohlášení nutná.

(4) Příslušný matriční úřad zapíše partnerství do knihy registrovaného partnerství.

§ 4

(1) Do partnerství může vstoupit každý, komu to zákon nezakazuje.

(2) Podmínkou vstupu do partnerství je, aby alespoň jedna z osob vstupujících do partnerství byla státním občanem České republiky (dále jen "občan").

(3) Do partnerství nemohou vstoupit osoby navzájem příbuzné v linii přímé a sourozenci.

(4) Do partnerství nemůže vstoupit osoba, která

- a) nedosáhla věku 18 let,
- b) nemá způsobilost k právním úkonům, nebo
- c) již dříve uzavřela manželství nebo která již dříve vstoupila do partnerství anebo do obdobného svazku osob stejného pohlaví v zahraničí, a její manželství nebo partnerství anebo obdobný svazek trvá.

Hlava III

Neexistence a neplatnost partnerství

§ 5

Partnerství nevznikne, jestliže prohlášení trpělo podstatnou vadou, spočívající zejména v nedostatku svobodného a úplného projevu vůle, nebo pokud bylo prohlášení učiněno v omylu týkajícím se právního úkonu vzniku partnerství. Partnerství nevznikne ani tehdy, jestliže ani jedna z osob, které prohlášení učinily, nebyla v té době občanem nebo pokud bylo partnerství uzavřeno na základě nepravdivých údajů, které některá z osob vstupujících do partnerství úmyslně uvedla v dokladech požadovaných k prohlášení.

§ 6

(1) Vzniklo-li partnerství přes to, že vstupu do partnerství bránil zákonný zákaz, soud prohlásí partnerství za neplatné.

(2) O partnerství, které bylo prohlášeno za neplatné, se má za to, že nevzniklo.

§ 7

(1) Návrh, aby soud prohlásil, že partnerství nevzniklo nebo že je neplatné, může podat ten, kdo na věci prokáže právní zájem.

(2) To, že partnerství nevzniklo nebo že je neplatné, rozhodne soud i bez návrhu.

Hlava IV

Povinnosti a práva partnerů

§ 8

(1) Partneri mají v partnerství stejné povinnosti a stejná práva.

(2) O záležitostech partnerského soužití rozhodují oba partneři společně; nedohodnou-li se v podstatných věcech, rozhodne na návrh některého z nich soud.

§ 9

(1) Partner je oprávněn zastupovat druhého partnera v jeho běžných záležitostech, zejména přijímat za něho běžná plnění, pokud zvláštní právní předpis nestanoví jinak.

(2) Jednání jednoho z partnerů při obstarávání běžných záležitostí partnerství zavazuje oba partnery společně a nerozdílně; to platí pro závazky vzniklé v době trvání partnerství, i v případě, že partnerství následně bylo prohlášeno za neplatné nebo zaniklo.

(3) Ustanovení odstavců 1 a 2 neplatí, jestliže jiné osobě bylo známo, že druhý partner účinky vyplývající z těchto odstavců proti ní výslovně vyloučil.

§ 10

Vyživovací povinnost mezi partnery

(1) Partneři mají vzájemnou vyživovací povinnost.

(2) Neplní-li jeden z partnerů tuto povinnost, určí soud na návrh některého z nich její rozsah, přičemž přihlédne k péči o společnou domácnost. Rozsah vyživovací povinnosti se stanoví tak, aby hmotná a kulturní úroveň obou partnerů byla zásadně stejná.

(3) Vyživovací povinnost mezi partnery předchází vyživovací povinnosti dětí.

§ 11

Vyživovací povinnost po zrušení partnerského soužití

(1) Pokud bylo partnerské soužití zrušeno, může bývalý partner, který není schopen se sám živit, žádat od bývalého partnera, aby mu přispíval na přiměřenou výživu podle svých schopností, možností a majetkových poměrů. Nedohodnou-li se, rozhodne soud o výživném na návrh některého z nich.

(2) Bývalému partnerovi, který se na trvalém rozvratu společného vztahu nepodílel a jemuž byla zrušením partnerského vztahu způsobena závažná újma, může soud přiznat proti druhému bývalému partnerovi až na dobu tří let od zrušení partnerského soužití výživné ve stejném rozsahu, v jakém by vznikla vyživovací povinnost v případě, že partnerské soužití by nebylo zrušeno.

(3) Vyživovací povinnost mezi bývalými partnery předchází vyživovací povinnosti dětí vůči rodičům.

(4) Právo na výživné mezi bývalými partnery zaniká dnem

- a) smrti povinného partnera nebo jeho prohlášením za mrtvého, anebo
- b) kdy oprávněný bývalý partner uzavře manželství nebo nové partnerské soužití.

(5) Právo na výživné zanikne též dnem vyplacení jednorázové částky na základě písemné smlouvy mezi bývalými partnery.

§ 12

Společné ustanovení pro určení a splatnost výživného mezi partnery nebo bývalými partnery

- (1) Při určení výživného přihlédne soud k odůvodněným potřebám oprávněného, jakož i k schopnostem, možnostem a majetkovým poměrům povinného. Při hodnocení schopností, možností a majetkových poměrů povinného zkoumá soud, zda se povinný nevzdal bez důležitého důvodu výhodnějšího zaměstnání či výdělečné činnosti nebo majetkového prospěchu, popřípadě zda nepodstupuje nepřiměřená majetková rizika.
- (2) Výživné nelze přiznat, jestliže by bylo v rozporu s dobrými mravy.
- (3) Výživné se poskytuje v pravidelných opětujících se částkách.
- (4) Proti pohledávkám na výživné je započtení vzájemných pohledávek přípustné jen dohodou.
- (5) Právo na výživné se nepromlčuje; lze je však přiznat výhradně ode dne zahájení soudního řízení. Práva na jednotlivá opětujících se plnění se však promlčují. O změně nebo zrušení rozhodnutí o výživném soud rozhodne pouze na návrh.

§ 13

- (1) Existence partnerství není překážkou výkonu rodičovské zodpovědnosti partnera vůči jeho dítěti ani překážkou svěření jeho dítěte do jeho výchovy. Partner, který je rodičem, je povinen zajistit vývoj dítěte a důsledně chránit jeho zájmy při použití přiměřených výchovných prostředků, tak aby nebyla dotčena důstojnost dítěte a ohroženo jeho zdraví a tělesný, citový, rozumový a mravní vývoj.
- (2) Trvajících partnerství brání tomu, aby se některý z partnerů stal osvojitelem dítěte.
- (3) Pokud jeden z partnerů pečuje o dítě a oba partneři žijí ve společné domácnosti, podílí se na výchově dítěte i druhý partner; povinnosti týkající se ochrany vývoje a výchovy dítěte se vztahují i na tohoto partnera.

Hlava V

Zánik partnerství

§ 14

Partnerství zaniká

- a) smrtí jednoho z partnerů nebo prohlášením jednoho partnera za mrtvého,
- b) zrušením rozhodnutím soudu.

§ 15

(1) Partnerství zaniká dnem smrti partnera. Byl-li partner prohlášen za mrtvého, zaniká partnerství dnem, kdy rozhodnutí o prohlášení za mrtvého nabylo právní moci.

(2) Jestliže bylo prohlášení za mrtvého zrušeno, protože se zjistilo, že ten, kdo byl prohlášen za mrtvého, žije, má se za to, že jeho partnerství nepřetržitě trvalo; pokud ale jeho partner mezitím uzavřel nové partnerství nebo manželství, dřívější partnerství se neobnoví.

§ 16

Soud rozhodne o zrušení partnerství na návrh jednoho z partnerů, prokáže-li žalobce, že partnerský vztah již fakticky netrvá.

§ 17

Jestliže se k návrhu na zrušení partnerství druhý partner připojí, soud nezkoumá, zda partnerský vztah již fakticky netrvá, a rozhodne o zrušení partnerství.

Hlava VI

Registrace partnerství

§ 18

Registrace partnerství (dále jen "registrace") je evidencí fyzických osob vedenou v knize registrovaného partnerství, které na území České republiky vstoupily do partnerství.

§ 19

Působnost při registraci vykonávají

- a) příslušné matriční úřady,
- b) krajské úřady,
- c) ministerstvo.

§ 20

Příslušný matriční úřad

- a) vede knihu registrovaného partnerství,
- b) vede sbírku listin ke knize registrovaného partnerství (dále jen "sbírka listin"),
- c) vydává výpisy z knihy registrovaného partnerství (dále jen "doklad o partnerství") na stanovených tiskopisech,
- d) umožňuje nahlížení do knihy registrovaného partnerství a pořizování výpisů a opisů z ní,
- e) umožňuje nahlížení do sbírky listin a pořizování výpisů a opisů z ní,
- f) vydává potvrzení o údajích uváděných ve sbírce listin.

§ 21

Krajský úřad

- a) provádí nejméně jednou ročně kontrolu vedení knihy registrovaného partnerství a sbírky listin u příslušného matričního úřadu ve svém správním obvodu,
- b) vede a aktualizuje sbírku listin,
- c) umožňuje nahlížení do sbírky listin a pořizování výpisů a opisů z ní,
- d) vydává potvrzení o údajích uváděných ve sbírce listin.

§ 22

Ministerstvo vykonává dozor nad výkonem působnosti orgánů územních samosprávných celků³⁾ podle tohoto zákona.

Hlava VII

Doklady potřebné k prohlášení

§ 23

Osoby, které chtějí vstoupit do partnerství, vyplní před prohlášením předepsaný tiskopis a předloží jej příslušnému matričnímu úřadu.

§ 24

(1) Jestliže občan, který chce vstoupit do partnerství, má na území České republiky trvalý pobyt, je povinen prokázat příslušnému matričnímu úřadu svoji totožnost a k tiskopisu podle § 23 připojit

- a) rodný list,
- b) osvědčení o státním občanství České republiky, pokud je občanem (§ 5 odst. 2)4), které nesmí být k datu prohlášení starší 3 měsíců,
- c) výpis údajů z informačního systému evidence obyvatel (dále jen "výpis z evidence obyvatel") o místě trvalého pobytu,

- d) výpis z evidence obyvatel o osobním stavu,
- e) pravomocný rozsudek o rozvodu manželství, je-li rozvedený, nebo úmrtní list zemřelého manžela, je-li ovdovělý, anebo úmrtní list zemřelého partnera, zaniklo-li partnerství smrtí druhého partnera, nebo úředně ověřený výpis z knihy registrovaného partnerství o tom, že partnerství bylo zrušeno rozhodnutím soudu.

(2) Skutečnosti uvedené v odstavci 1 písm. c) a d) občan prokazuje občanským průkazem. Pokud občan tyto skutečnosti občanským průkazem prokázat nemůže, ověří si je příslušný matriční úřad v informačním systému evidence obyvatel způsobem umožňujícím dálkový přístup.

(3) Jestliže má občan, který chce vstoupit do partnerství, trvalý pobyt v cizině, je povinen prokázat svoji totožnost a k předepsanému tiskopisu připojit doklady uvedené v odstavci 1 nebo obdobné doklady anebo potvrzení cizího státu, že tento stát takové doklady nevydává. Doklady uvedené v odstavci 1 písm. c) a d) musí být vydány státem, na jehož území má občan, který chce vstoupit do partnerství, trvalý pobyt.

§ 25

(1) Jestliže je osoba, která chce vstoupit do partnerství, cizincem a na území České republiky pobývá na základě povolení k trvalému pobytu, je povinna se příslušnému matričnímu úřadu prokázat průkazem o povolení k pobytu⁵) a k tiskopisu uvedenému v § 23 připojit

- a) rodný list,
- b) doklad o státním občanství,
- c) potvrzení o osobním stavu,
- d) pravomocný rozsudek o rozvodu manželství, je-li rozvedená, nebo úmrtní list zemřelého manžela, je-li ovdovělá, anebo úmrtní list zemřelého partnera, zaniklo-li partnerství smrtí druhého partnera, nebo úředně ověřený výpis z knihy registrovaného partnerství o tom, že partnerství bylo zrušeno rozhodnutím soudu.

(2) Jestliže je osoba, která chce vstoupit do partnerství, cizincem a nemá povolen trvalý pobyt na území České republiky, je povinna příslušnému matričnímu úřadu prokázat svoji totožnost a k tiskopisu uvedenému v § 23 připojit doklady stanovené v odstavci 1 písm. a) až d) a potvrzení o oprávněnosti pobytu na území České republiky vydané Policií České republiky, které není k datu prohlášení starší sedmi pracovních dnů.

(3) Jestliže je osoba, která chce vstoupit do partnerství, státním příslušníkem jednoho nebo více členských států Evropské unie, je povinna příslušnému matričnímu úřadu prokázat svoji totožnost a k tiskopisu uvedenému v § 23 připojit doklady stanovené v odstavci 1 písm. a) až d).

(4) Doklady uvedené v odstavcích 1 až 3 nebo obdobné doklady nepředkládá osoba, která chce vstoupit do partnerství, doloží-li potvrzením cizího státu, že tento stát takové doklady nevydává.

(5) U osoby, která chce vstoupit do partnerství a které byl udělen azyl⁶), může příslušný matriční úřad připustit, aby doklady uvedené v odstavcích 1 až 3 nahradila čestným prohlášením.

§ 26

(1) Pokud osoba, která chce vstoupit do partnerství, nemluví nebo nerozumí česky, nebo je neslyšící anebo nemá, je při prohlášení nutná přítomnost tlumočnicka⁷). Účast tlumočnicka zajišťuje na vlastní náklady jedna z osob, které chtějí vstoupit do partnerství, nestanoví-li zvláštní právní předpis jinak⁸).

(2) Nejde-li o tlumočnicka zapsaného v seznamu znalců a tlumočnicků, musí tlumočnick složit do rukou matrikáře slib ve znění uvedeném ve zvláštním právním předpisu⁷).

Hlava VIII

Kniha registrovaného partnerství

§ 27

(1) Kniha registrovaného partnerství je vytvořena z předem svázaných stanovených tiskopisů.

(2) Údaje v knihách registrovaného partnerství jsou neveřejné.

(3) Příslušný matriční úřad je povinen zabezpečit ochranu knihy registrovaného partnerství před zneužitím údajů v ní obsažených a před jejím zničením nebo poškozením.

(4) Kniha registrovaného partnerství zůstane po provedení posledního zápisu uložena u příslušného matričního úřadu po dobu 75 let a poté se předá k archivaci příslušnému archivu.

§ 28

(1) Do knihy registrovaného partnerství se zapisují prohlášení a dále

- a) jména a příjmení, popřípadě rodná příjmení, den, měsíc, rok a místo narození, rodná čísla, osobní stav a státní občanství partnerů,
- b) den, měsíc, rok a místo prohlášení,
- c) jména a příjmení, popřípadě rodná příjmení, den, měsíc, rok a místo narození rodičů partnerů,
- d) datum zápisu a podpis matrikáře,
- e) rozhodnutí soudu o zániku partnerství,
- f) další skutečnosti, jimiž se mění a doplňují zápisy provedené v knize registrovaného partnerství.

(2) Příjmení žen se zapisuje v souladu s pravidly českého pravopisu. Při zápisu prohlášení lze na základě žádosti ženy, již se prohlášení týká, uvést v knize registrovaného partnerství její příjmení v mužském tvaru, jde-li o

- a) cizinku,
- b) občanku, která má bydliště v cizině,
- c) občanku, jejíž partnerka je cizinka, nebo
- d) občanku, která je jiné než české národnosti.

(3) Žádost o užívání příjmení v mužském tvaru lze podat u příslušného matričního úřadu a lze ji podat i zpětně, byl-li již zápis prohlášení v knize registrovaného partnerství proveden; podání žádosti není časově omezeno.

§ 29

(1) Zápisy do knihy registrovaného partnerství se provádějí na základě

- a) protokolu o prohlášení,
- b) veřejných listin.

(2) Zapisované údaje matrikář ověří z dokladů potřebných k prohlášení.

(3) Jsou-li podklady k provedení zápisu do knihy registrovaného partnerství neúplné a nelze-li údaje pro zápis zjistit od osob, jichž se zápis týká, je příslušný matriční úřad oprávněn, aby údaje, které jsou pro zápis rozhodující, požadoval i na jiných osobách, pokud jsou jim známy.

(4) Při splnění podmínek uvedených v odstavci 3 může příslušný matriční úřad požádat o poskytnutí údajů z informačního systému evidence obyvatel, a to v rozsahu údajů zapisovaných do knihy registrovaného partnerství. Provozovatel tohoto systému je povinen tyto údaje příslušnému matričnímu úřadu poskytnout.

§ 30

(1) Zápisy do knihy registrovaného partnerství, dodatečné záznamy a opravy k těmto zápisům se provádějí na základě veřejných listin.

(2) Veřejné listiny, které slouží jako podklad pro zápisy do knihy registrovaného partnerství, opravy a dodatečné záznamy tvoří sbírku listin.

(3) Příslušný matriční úřad předá sbírku listin za uplynulý kalendářní rok vždy nejpozději do konce února následujícího roku příslušnému krajskému úřadu k úschově.

(4) Příslušný matriční úřad jedenkrát měsíčně předává krajskému úřadu k založení do sbírky listin vedené u krajského úřadu listiny, na jejichž podkladě provedl opravy či dodatečné záznamy v knize registrovaného partnerství.

§ 31

(1) Příslušný matriční úřad uloží sbírku listin odděleně od knihy registrovaného partnerství. Příslušný matriční úřad a krajský úřad jsou povinny zabezpečit ochranu sbírky listin před zneužitím údajů v ní obsažených a před jejím zničením nebo poškozením.

(2) Je-li osvědčen právní zájem a nelze-li zjistit údaj z knihy registrovaného partnerství, popřípadě je-li vnesena námitka o správnosti zápisu v knize registrovaného partnerství, vydá příslušný matriční úřad nebo krajský úřad potvrzení o údajích uváděných ve sbírce listin.

(3) Sbírka listin za kalendářní rok, ve kterém byla pořízena, zůstane uložena u krajského úřadu po dobu 75 let a poté se předá k archivaci příslušnému archivu.

§ 32

(1) Za veřejnou listinu podle tohoto zákona se považuje listina, která osvědčuje skutečnosti zapisované do knihy registrovaného partnerství, pokud byla vydána státním orgánem nebo orgánem územní samosprávy v mezích jejich pravomoci, nebo listina, která byla zvláštním právním předpisem za veřejnou listinu prohlášena, anebo listina, která se za veřejnou považuje podle zvláštního právního předpisu nebo podle mezinárodní smlouvy.

(2) Listiny vydané orgány cizího státu, které v místě, kde byly vydány, platí za veřejné listiny a které jsou podkladem pro zápis nebo dodatečný záznam anebo opravu zápisu v knize registrovaného partnerství, se předkládají s úředním překladem do českého jazyka7).

(3) Listiny uvedené v odstavci 2 musí být opatřeny předepsanými ověřeními9).

§ 33

(1) Příslušný matriční úřad nebo krajský úřad na žádost vydá potvrzení o údajích uváděných ve sbírce listin, nebo povolí nahlédnout do sbírky listin a činit výpisy nebo opisy z ní v přítomnosti matrikáře nebo zaměstnance kraje pověřeného činností na úseku matrik

- a) fyzické osobě, které se zápis týká, nebo jejímu zplnomocněnému zástupci,
- b) pro úřední potřebu orgánů moci výkonné a orgánů územní samosprávy; jiným orgánům a právníkům a fyzickým osobám, pokud je jim zákonem svěřen výkon veřejné moci,
- c) zastupitelskému úřadu cizího státu v České republice,
- d) fyzické nebo právnické osobě, pokud prokáže na vydání potvrzení nebo na nahlédnutí do sbírky listin právní zájem.

(2) Matrikář nebo zaměstnanec kraje pověřený činností na úseku matrik je oprávněn vyzvat osobu, která žádá o povolení k nahlédnutí do sbírky listin nebo o povolení výpisu nebo opisu z ní, aby prokázala svou totožnost. Osoba je povinna výzvě vyhovět.

§ 34

(1) Po provedení zápisu do knihy registrovaného partnerství se vydává doklad o partnerství, který obsahuje

- a) den, měsíc, rok a místo prohlášení o vstupu do partnerství,
- b) jména, příjmení, popřípadě rodná příjmení partnerů a jejich rodná čísla,
- c) den, měsíc, rok a místo narození partnerů,
- d) osobní stav partnerů,
- e) jména, příjmení, popřípadě rodná příjmení rodičů partnerů,
- f) datum, jméno, příjmení a podpis matrikáře, označení příslušného matričního úřadu a otisk úředního razítka příslušného matričního úřadu, který doklad vydává.

(2) Příslušný matriční úřad vydá doklad o partnerství fyzické osobě, které se zápis týká, nebo jejímu zplnomocněnému zástupci.

§ 35

(1) Příslušný matriční úřad na žádost vydá doklad o partnerství nebo povolí nahlédnout do knihy registrovaného partnerství a činit výpisy nebo opisy z nich v přítomnosti matrikáře

- a) fyzické osobě, které se zápis týká, nebo jejímu zplnomocněnému zástupci,
- b) pro úřední potřebu orgánů moci výkonné a orgánů územní samosprávy; jiným orgánům a právnickým a fyzickým osobám, pokud je jim zákonem svěřen výkon veřejné moci,
- c) zastupitelskému úřadu cizího státu v České republice,
- d) fyzické nebo právnické osobě, pokud prokáže na vydání dokladu o partnerství nebo na nahlédnutí do knihy registrovaného partnerství právní zájem.

(2) Matrikář je oprávněn vyzvat osobu, která žádá o povolení k nahlédnutí do knihy registrovaného partnerství nebo o povolení k výpisu nebo opisu z ní, aby prokázala svou totožnost. Osoba je povinna výzvě vyhovět.

(3) Požádá-li fyzická osoba, které se zápis týká, nebo její zplnomocněný zástupce o vydání dokladu o partnerství písemně, musí být podpis osoby na písemné žádosti a případně i na plné moci úředně ověřen.

Hlava IX

Vymezení některých pojmů a postupu příslušného matričního úřadu

§ 36

(1) Zápisem do knihy registrovaného partnerství se rozumí zapsání údajů o partnerství podle časové posloupnosti prohlášení.

(2) Dodatečným záznamem do knihy registrovaného partnerství se rozumí zapsání změn skutečností po uzavření zápisu.

(3) Opravou zápisu v knize registrovaného partnerství se rozumí opravení chybných či nesprávných údajů v zápisu nebo v dodatečném záznamu.

(4) Zápis, dodatečný záznam nebo oprava zápisu v knize registrovaného partnerství jsou uzavřeny podpisem matrikáře a uvedením data, kdy byly provedeny.

§ 37

Jestliže se kniha registrovaného partnerství nebo sbírka listin ztratí nebo zničí, zajistí příslušný matriční úřad a krajský úřad jejich obnovení podle zvláštního právního předpisu¹⁰).

§ 38

Partnerství se zapisuje na místo rodinného stavu v občanském průkazu partnera a v jiných veřejných listinách, ve kterých je rodinný stav uváděn.

§ 39

Působnosti stanovené krajskému úřadu nebo příslušnému matričnímu úřadu podle tohoto zákona jsou výkonem přenesené působnosti.

§ 40

Ministerstvo stanoví vyhláškou

- a) příslušné matriční úřady, před kterými lze učinit prohlášení o vstupu do partnerství,
- b) technický způsob vedení knihy registrovaného partnerství,
- c) vedení sbírky listin a vydávání potvrzení o údajích uváděných v ní,
- d) postup při vydávání dokladu o partnerství,
- e) postup při zasílání dokladu o partnerství do ciziny,
- f) způsob uvádění příjmení žen v knize registrovaného partnerství a na dokladu o partnerství,
- g) postup při předávání knihy registrovaného partnerství a sbírek listin k archivaci,
- h) vzory tiskopisů k prohlášení.

Summary

**Homosexualita a pohled české veřejnosti na svěřování dětí do péče
homoparentálních rodin**

**Homosexuality and Attitude of Czech Public on Commitment of
Children to the Care of Homoparental Families**

Hana Závůrková

I have attempted to outline the views of heterosexuals on a gay couple child custody in my thesis. I encountered many different views during my research. There were positive opinions, there were negative opinions as well, but, as shown by opened questions in the questionnaires, quite a lot of people had no strong opinion at all. Particularly interesting was comparison of views across all age categories and the differences between the views of people from towns and from villages.

As a result, we can say, that the registered partnership is accepted by major part of our society as something normal. For example, more than half respondents would calmly intrust such a child into the hands of a lesbian couple. However, a large percentage of respondents had reservations to the custody of a child under five years old to the care of two men,

A large proportion of respondents among supporters and opponents of alternative care expressed great concern that the contemporary society in this alternative is not ready yet, and also highlighted the problem of discrimination in our society, which is associated with anything unusual. This fact confirms one of my hypotheses. Supporters, however, in the same breath added that there must always be someone, who will lead the crowd as a pioneer at first. According to them, the discrimination problem threatens children growing up with only one parent, or children from children homes as well.

Other responses also indicate that women are more inclined to the delegation and the possibility of child growing up outside the constitutional environment than men. Similarly, the villagers are more strict in case of homoparental families, than people living in cities.

I must admit that the arguments of supporters and opponents of the variants are very strong and myself on this matter has not yet reached a definite opinion. I also hope that society and the attitudes of people in her own show, what is best for children and what we should avoid on the contrary. The world is evolving and we we can only see how it changes people's opinions, laws and access to homosexual couples.

POUŽITÁ LITERATURA:

- AUTORSKÝ KOLEKTIV. *Průvodce náhradní rodinnou péčí*. Praha: Středisko NRP, 2007
- FIFKOVÁ, H. *O sexu s Hankou, psychologie pro každého*. Praha: GRADA Publishing, 1998, ISBN 80-7169-673-0.
- HARTL, P. *Psychologický slovník*. Praha: Portál, 2005, ISBN: 80-7178-303-X.
- JANOŠOVÁ, P. *Homosexualita v názorech současné společnosti*. Praha: Karolinum, 2000, ISBN 80-7184-954-5.
- JANOVSKÝ, J. *Etika pro pomáhající profese*. Praha: Triton, 2003. ISBN 80-7254-329-6.
- JÁNSKÝ, P. *Problémové dítě a náhradní výchovná péče ve školských zařízeních*. Hradec králové: Gaudeamus, 2004. ISBN 80-7041-114-7.
- LANGMAIER, J., MATĚJČEK, Z. *Psychická deprivace v dětství*. Praha: Státní zdravot. nakladatelství, 1968. ISBN 08-063-68.
- MATĚJČEK, Z. a kol. *Náhradní rodinná péče*. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-304-8.
- MATĚJČEK, Z. a kol. *Osvojení a pěstounská péče*. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-637-3.
- MATĚJČEK, Z., DYTRYCH, Z. *Nevlastní rodiče a nevlastní děti*. Praha: GradaPublishing, 1999. ISBN 80-7169-897-0.
- PONDĚLÍČEK, L., PONDĚLÍČKOVÁ – MAŠLOVÁ, J. *Lidská sexualita*. Brno: Avicenum, 1974. ISBN 2-675.740-74.
- RADVANOVÁ, S. a kol. *Výchova dětí v náhradní rodinné péči*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1979. č. 4-31-18/1.
- ŘEZÁČ, J. *Sociální psychologie*. Brno: Paido, 1998. ISBN 80-85931-48-6.
- SCHOLEROVÁ, J.E. *Adopce vztah založený na slibu*. Praha: Návrat domů, 2002, ISBN 80-7255-066-7.

SOBOTKOVÁ, I. *Psychologie rodiny*. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-559-8.

STEHLÍKOVÁ, D., PROCHÁZKA, I., HROMADA, J. *Homosexualita, společnost a AIDS v ČR*. Praha: Sdružení organizací homosexuálních občanů v ČR, 1995.

ZÁKON Č 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů

ZÁKON Č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí (ve znění pozdějších předpisů)

ZÁKON Č. 94/1963 Sb., o rodině (ve znění pozdějších předpisů)

Internetové zdroje:

www.adopce.com

www.fod.cz

www.help24.cz (slovník psychologických pojmů)

www.mspv.cz

www.nahradnirodina.cz

www.partnerstvi.cz

www.rodina.cz

www.unique-soul.webgarden.cz

Zahraniční odkazy:

www.ifco.info

www.pflegeeltern.de

www.sos-childrensvillages.org